

BUNYODKORLIK

ТОШКЕНТ ЧИРОЙ ОЧМОҚДА

Мамлакатимиз пойтахти Тошкент йилдан-йилга кенгайиб, чирой очмоқда. Бугун ё эртага Тошкентнинг қайси бир ҳудудида салобатли бино ёки кўркам боғ пайдо бўлса, бундан ҳамшаҳарларимиз таажжубланмай ҳам қўйди. Бунинг ўзига хос сабаблари бор, зеро, мустақилликдан сўнг мамлакатимиз президенти раҳбарлигида қайта кашф этилаётган пойтахт, нафақат ҳамюртларимизда, балки хорижликларда ҳам катта таассурот қолдираяпти. Шу боис ҳам Тошкент нуфузли халқаро анжуманлар марказига айланмоқда.

Ўтган ҳафта мамлакатимиз раҳбари Тошкентда амалга оширилаётган бунёдкорлик ишлари билан яна бир бор танишди. Шаҳримиз марказидаги Шароф Рашидов, Шевченко, Мовароуннаҳр кўчалари кесишган жойларни ободонлаштириш билан боғлиқ масалаларни атрофлича ўрганиб, мутахассисларга бу борада асосли таклифлар берди. Пойтахт марказида яшаб туриб кўнгилли дам олиш, кези келганда диққинафас «дом»дан чиқиб, кўркам табиат қўйнида фарзандлари билан ҳордиқ чиқариш кўпчилигининг орзуси

эди. Эндиликда, Марказий универсал дўкон билан «Мовий гумбазлар» чойхонаси ўртасидаги сершовкин кўча ўрнида ахлит боғ барпо этилади.

Шуни айтиш керакки, узоқ йиллик мустабид тузум даврида республикалар пойтахтини режа асосида қайта қуриш қорғоларда қолиб кетарди. Бир эътибор беринг, ўтган асрнинг 60-йилларида «Технолог» корхонаси учун собиқ қизил майдондан жой ажратилган, корхона қурилган. Шаҳарнинг қоқ ўртасида жойлашган бу корхона металл чиқиндиларини қайта ишлаб, шовқини билан нафақат ён-атрофда яшовчи кишиларнинг тинчини бузарди, балки шаҳар экологиясига ҳам катта зарар келтирарди. Эндиликда Мустақиллик майдонига туташ корхона бошқа ерга кўчирилиб, унинг ўрни ободонлаштирилади. Умуман, пойтахтимизни тарихий-меъморий аъёналарни сақлаб қолган ҳолда кенгайтириш, ободонлаштириш Тошкентнинг тинчлик ва дўстлик шаҳри деган тарихий номини яна бир бор дунёга ёйди.

Тоҳир САИД.

Абдувоҳид ТўРАЕВ олган суратлар

Республика Бош прокуратураси матбуот маркази хабар қилади

2005 йилнинг 9 апрелидан 10 апрелга ўтар кечаси Зият Уринов, Шаҳобиддин Ҳақимов ва Фофур Ҳақимовлар 42.521.673 сўмлик 14.763 литр спиртни Қозоғистондан мамлакатимиз ҳудудида олиб ўтишгаётганда ушланганлар. Улар бошқарувидаги «КамАЗ» автомашинаси кўздан кечирилганда Қозоғистонда ишлаб чиқарилган, акция маркаси 792 дона «Пшеничная», 384 дона «Славянская» ароклари ва 137 килограмм рангли металл чиқиндилари борлиги аниқланди. Қонунбузарларга нисбатан ЖКнинг тегишли моддалари билан жиноят иши қўзғатилди.

Андижон шаҳридаги «3-Қурилиш монтаж бошқармаси» МЧЖ мансабдорлари томонидан Андижон туман Аграрно-касиб-хунар коллежида бажарилган таъмирлаш ишлари ҳажми 70.000.000 сўмга ошириб кўрсатилиб, коллежга 10.500.000 сўмлик жиҳозлар олинганлиги ҳақида сохта ҳужжатлар тузилганлиги аниқланди. Тергов давомида етказилган зарар тўлиқ ундирилди.

2005 йил 6 апрел куни Ташқи иқтисодий фаолият Миллий банкнинг Тошкент шаҳар бўлими биноси олдида фуқаро Максуда Мелиханова қонунга хилоф равишда П. Давлатназаровага 10.340 АҚШ долларини 11.218.900 сўмга сотаётган вақтда ушланган.

Моҳият

Эй фарзанд, нафси амморанг кўйига кириб, керагидан ортиқча мол-мулк топишга интилма, ўзингни элу юрт олдида шарманда қиласан!

Муҳаммад ЖАБАЛРУДИЙ

Чоршанбадан Чоршанбагача

13 апрел

Тошкентда Марказий Осиё, Қора ва Каспий денгизлари минтақалари мамлакатларида ипакчилик саноати ва хунармандчилигини ривожлантиришга бағишланган халқаро симпозиум бошланди.

14 апрел

«2005 йилнинг 1 майдан бошлаб иш ҳақи, пенсиялар, стипендиялар ва ижтимоий нафақалар миқдорини ошириш тўғрисида»ги Президент фармони матбуотда эълон қилинди.

Тошкент давлат юридик институтига «Ер қонунчилигини такомиллаштириш муаммолари» мавзусида республика илмий-амалий конференцияси ўтказилди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Сенатига «Ўзбекистон журналистикаси. Муаммолар ва истиқболлар» мавзусида конференция бўлиб ўтди.

15 апрел

Президент Ислам Каримов пойтахтимизда амалга оширилаётган бунёдкорлик ишлари билан танишди.

16 апрел

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Банк тизимини янада ислоҳ қилиш ва эркинлаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Қарори матбуотда эълон қилинди.

SHU SONGA XABAR

Ота-она, мактаб ва маҳалла

Фориш тумани ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлари фаолиятини мувофиқлаштирувчи кенгашининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди. Унда аҳолининг ҳуқуқий онгини оширишда маҳалла, назорат органлари ҳамда жамоатчилигининг вазифалари муҳокама қилинди.

Бугунги кунда туманда 10 та кишлоқ, 2 та шаҳар фуқаролар йиғини, 16 та маҳалла қўмитаси фаолият кўрсатмоқда.

Йиғилишда кам таъминланган оилаларга нафақа тайинлашдаги нуқсонлар рўй-рост айтилди. Масалан, «Осмонсой» ҚҲЙда январ ойида 498.000 сўм нафақа ноконунчи тайинланган ва унинг 367.000 сўми тарқатилган. Лекин туман молия бўлими ҳисоботларида 2004 йил ва жорий

йилда биронта ҳам камчилик келтирилмаган. Аҳолини иш билан таъминлашда ҳам қонунбузилишлар мавжуд. Аниқланишича, туманда фермер хўжалиқларининг бизнес режасига асосан 1991 та ишчи ўрни яратилган. Аслида эса шунча иш ўринларида 1121 нафар ходим ишламоқда. Яна 870 та иш ўрни эса бўш турибди. Бу эса фермер хўжалиқларида ҳисобот нотўғри юритилаётганлиги, статистика ва солиқ инспекциясидаги маълумотлар ҳаққоний эмаслигини кўрсатади.

Ёшларни турмушга тайёрлаш ҳам оила ва маҳалла фаолларининг зиммасидадир. Ота-оналар, маҳалла фаолларининг ёшлар тақдирига лоқайдлик билан қараши туфайли ажралиш ҳамон кўп учрайпти. 2004 йил ва 2005

йилнинг ўтган даврида туманда 13 та никоҳ бекор қилинган. Ёшларнинг аксарияти тиббий қўриқдан ўтмай, ФХДБ бўлимида расман қайд этирмай оила қураётганлиги ажримларга сабаб бўлмоқда.

Туманда ўтган йилга нисбатан жиноятчилик кўпайган. Жами 208 та жиноят рўйхатга олинган бўлиб, шундан 82 таси биргина Янгиқиллоқ шаҳарча фуқаролар йиғини ҳудудида содир этилган. Энг ташвишлиси, ота-она, мактаб ва маҳалла ҳамкорлигининг тўғри ташкил этилмаганлиги ёшлар ўртасида жиноятчиликнинг ошишига имкон берган.

Йиғилишда қўрилган масалалар атрофлича муҳокама этилиб, тегишли ҳарор қабул қилинди.

Ўз мухбиримиз

СВОЖКК ДЕПАРТАМЕНТИ ХАБАР ҚИЛАДИ

АТ «Пахтабанк»нинг Чирокчи туман бўлими бошқарувчиси Х.Файзиев валюта шахобчаси назоратчи-хазиначиси Н.Қиличева ва хазина мудир Б.Эгамбердиевлар билан келишиб, бир неча фуқаронинг паспортини олиб сохта маълумотларни расмийлаштириш ва имзоларни қалбакилаштириш йўли билан 178.535 АҚШ долларини олиб, номаълум шахсларга сотганлиги аниқланди.

Ғиждувонлик фуқаро Н.Бақоева давлат рўйхатида ўтмай, қўлбола усулда ишлаб чиқарилган 84 ишша спиртли ичимликни савдога чиқарганлиги аниқланди. Шунингдек, Н.Бақоева ўз дўконда 1072 дона ароқ қопқоқлари, 1855 дона қалбаки акциз маркалари, 1450 дона полистилен ароқ қопқоқлари ҳамда 6 литр этил спиртини сақлаётганлиги аниқланиб, ушбу маҳсулотлар далилий ашё сифатида олиб қўйилди. Ғиждувонлик С.Бозорова-нинг ҳам уйдан 26.000 дона ароқ қопқоқлари, 117 литр спирт ва ароқ ёпиш ускунаси далилий ашё сифатида олинди.

Пастдарғом туманида жойлашган «Улугбек пахта заводи» пахта қурутиш цехи мудир М.Жалилов 1600 кг. пахта линти ва 250 кг. улюкни бошқа фуқаролар номига ёзилган юк хати орқали О.Ҳалимовага 600.000 сўмга сотган.

Тошкент туман прокуратураси ҳузуридаги СВОЖКК бўлими томонидан ўтказилган тадбирда фуқаро Ф.Ҳолиқов ва С.Ақбаровлар Қозғистондан мамлакатимиз ҳудудига айланма йўллар орқали «Юлдуз» исмли номаълум аёлга тегишли 7.513.000 сўмлик дори-дармон воситаларини собиқ Тошкент шаҳар ИИБ ЁХБ ходими С.Ақбаров кузатувида олиб кирганлиги аниқланиб, дори-дармон воситалари далилий ашё сифатида олинган.

«Одина» ХФ раҳбари А.Уринов 2004 йилнинг 1 чорадаги фирмага қарашли АЁҚШда 64.995 литр ёқилги сотган. Лекин ДСИГА АЁҚШ фаолият юритмаганлиги ҳақида хат билан мурожаат қилиб, давлатга тўлиниши лозим бўлган 2.273.400 сўмлик солиқни тўламаган.

Юқоридаги барча ҳолатлар юзасидан ЖКнинг тегишли моддалари бўйича жиноят иши қўзғатилган.

PROKURATURA YORDAM BERDI

МАСАЛАНИНГ ИККИ ЖИҲАТИ

Ҳаётда нималар бўлмайди дейсиз. Моҳақликка учраган киши нима қилишини билмай қолади гоҳо. 1998 йили нукуслик Айшагул Бобоева уй олади, эр-хотин Турғанбой Жаузаев ва Тиллахон Сайимбетовалар уйини сотадиган бўлиб қолишди. Уртадаги оғзаки келишувга кўра Нукус шаҳри П.Сейтов кўчаси 7-уйдаги 45-хонадон 400.000 сўмга сотилади ва А.Бобоева шу кундан бошлаб барча коммунал тўловларни тўлаб яшаб келган. Лекин Т.Жаузаев уйини унинг номига расмийлаштириб беришдан бош тортиб, ва орадан 6 йил ўтгандан кейин 400.000 сўмнинг қайтариб бераман деб уйни бўшатиб қўйишни талаб қилган.

Масаланинг моддий ва маънавий жиҳатлари бор эди. Уйни сотганлар айтганидан қайтиб, лафзсизлик қилаётган бўлса, инфляцияни ҳисобга олганда 6 йил олдинги сумма бугун қанчали ташкил этишини ҳисоблаш қийин иш эмас.

А.Бобоева фуқаролик ишлари бўйича Нукус туманлараро судига ариза бериб, олди-сотди шартномасини тасдиқлаб беришни сўраган. 2005 йил 2 феврал кўни суднинг ҳал қилув қарори билан даъво каноатлантирилмаган ва даъвогага сотиб олинган хонадоннинг пулини қайтариб олиш ҳуқуқи тушунтирилган.

Фуқаролик ишлари бўйича Нукус туманлараро судининг ушбу ҳал қилув қарорига Нукус шаҳар прокурори М.Арзимбетов томонидан апелляция тартибда протест келтирилган.

2005 йил 15 март кўни фуқаролик ишлари бўйича Қорақалпоғистон Олий судининг апелляция судлов ҳайъатида фуқаролик иши қўриб чиқилди ва қўни суднинг ҳал қилув қарори бекор қилинди. Суднинг аҳрими билан А.Бобоевнинг даъвоси каноатлантирилди. Оғзаки тузилган шартнома тасдиқланиб, хонадон А.Бобоевага қолдирилди.

Ғавҳар БОБОЖОНОВА,
Қорақалпоғистон Республикаси
прокуратурасининг бўлим прокурори

NAZORAT

Мақсад аниқ, эътибор катта, масъулиятчи?

Ўрта махсус таълим соҳасидаги кенг қўламли ўзгаришларга қўлаб-хориқий давлатлар ҳам ҳавас қилса арзийди. Қадрлар тайёрлаш миллий дастурининг қабул қилиниши, таълим тизимини ислох қилишга умумдавлат даражасида эътибор қаратилиши мамлакат келажагига мустаҳкам пойдевор қўйиш билан баробарлиги қўччиликка аён.

Биргина Сирдарё вилоятида 30 та касб-ҳунар коллежи бунёд этилиши, уларда қарийб 1600 нафар малакали педагог кадрларнинг ишлаётганлиги ҳам қўн нарсани англатади. Айниқса, ўқув юрларининг энг замонавий компьютер ва техникалар билан таъминланганлиги юқоридаги фикримизни тасдиқлайди. 2003-2004 йиллар мобайнида янгидан қурилган 4 та ва қайта таъмирланган 6 та коллеж ўқув бюджетдан қарийб 7 млрд. сўм маблағ ажратилганлиги ҳам ёшларнинг юксак малакали кадрлар сифатида камол топиши йўлида ҳеч нарса азмаслигига мисол бўла олади. Ҳўш, мана шундай эътиборга муносиб бўлаётганми?

Афсуски, юрт келажагига дахлдор бўлган ишда масъулиятни ҳис қилмайдиган шахслар туфайли ажратилган шахсий манфат йўлида маблағларни ўзлаштириш ҳолатлари учраб турибди.

Хусусан, Гулистон шаҳридаги «СПКП-2» корхонаси раҳбари А.Холмўраев фуқаро М.Багаян билан тил бириктириб, Боввут туманидаги «Навбахор» касб-ҳунар коллежини қуриш учун ажратилган маблағдан 26.000.000 сўмин талон-тарож қилган. Шунингдек, «Мирза-қўлқурилиш» корхонаси ОТХК иш юритувчиси

Ю.Акашонов Ховос туманидаги «Навбахор» касб-ҳунар коллежини таъмирлаш учун ажратилган маблағдан 10.000.000 сўмин ўзлаштирган. Гулистон компьютер ва ахборот технологиялари коллежи бош хисобчиси М.Собиров ва хазиначи О.Тошбуловлар талабалар томонидан тўланган контракт пулларидан 3.354.000 сўмин чўнтакка уришган. Умуман 2005 йилнинг ўтган даврида коллежларда ўтказилган текширишлар натижасида 14 та жиноят иши қўзғатилиб, 28.725.000 сўмлик зарар аниқланган. Зарарнинг 17.117.000 сўми ундирилган.

Сирдарё вилояти касб-ҳунар таълими бошқармаси раҳбарлари 3.000.000 сўмдан ортиқ маблағни бошқа мақсадларда ишлатиб юборишган. Шунингдек, бошқарма томонидан «Сардоба» касб-ҳунар коллежи қаражатларига 10.663.729 сўмлик бюджет маблағи ноқонуний равишда ўтказилган.

Текширишлар натижасига кўра, ноқонуний ҳолатларни бартараф этиш мақсадида жиноят ишлари қўзғатилди.

Мурод ЭШНАЗАРОВ,

Сирдарё вилоят прокуратураси бўлим бошлиғи

Моҳият

Ақл ила олам юзин
обод қил,
Хулқ ила олам элини
шод қил.
Алишер НАВОЙ

QAROR VA IJRO

ИЧАЁТТАН СУВИНГИЗ ТОЗАМИ?

Республика прокуратураси органлари Вазирлар Маҳкамасининг «Қишлоқ аҳолисини тоза ичимлик суви ва табиий газ билан таъминлашни янада яхшилашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори ижроси юзасидан текшириш ўтказди.

Қарор ижроси бўйича қишлоқларда яхши ишлар қилинган. Бироқ жойлардаги айрим мансбдорлар имкониятдан самарали фойдаланишмаётди. Жумладан, Иштихон туманидаги А.Бердиқулов номли ширкат хўжалигининг Ҳушайил, Орзикул, Тўқмоқ, «Туркистон» ширкат хўжалигининг Қозоқ ота, «Янгикент» ширкат хўжалигининг Айдороз ва «Зарбанд» ширкат хўжалигининг Бойтуби қишлоқларига марказлашган сув қувурлари ўтказилиши режалаштирилган. Бироқ, режа бажарилмаган.

Қишқай тумани «Қипчоқ» маҳалласидаги «Наврўз», «Ал-Фаробий», А.Тўлағанов номли кўчаларда жойлашган хонадонлар, Фарғона шаҳридаги «Бешбола» қишлоқ фуқаролар йиғини ҳудудидagi «Янгиобод» маҳалласида 620 та хонадон умуман ичимлик суви билан таъминланмаган.

Текширишларда сув тармоқлари санитария нормаларига тўла жавоб бераётганлиги ҳам аниқланган. Соғлиқни сақлаш вазирлиги муассасалари томонидан текширилган 229 та коммунал, 4223 та идоравий сув тармоғидан 16 та коммунал ва 1009 та идоравий сув тармоғи санитария талабларига умуман жавоб берайди. Хусусан, Самарқандда 256 та, Сирдарёда 222 та, Сурхондарёда 88 та идоравий сув тармоғида санитария талаблари яқин равишда бузилаётганлиги маълум бўлди.

Шунингдек, республика бўйича коммунал хўжаликлардан 4 тасида тозалаш иншооти, 9 тасида зарарсизлантирувчи ускуналар, сув тармоқларидан 48 тасида тозалаш иншооти, 921 тасида зарарсизлантирувчи ускуналар мавжуд эмас. Бу борадаги вазият айниқса Сурхондарё, Самарқанд, Фарғона вилоятларида ачинарлидир. Тегишли чоралар қўрилмаса, турли касалликлар кўпайиши мумкин.

Жойларда айрим корхона раҳбарлари ҳужжатларни қалбакилаштириш, мулкни талон-тарож қилиш каби жиноятларни содир этишган. Масалан, Қизиртеп тумани газ таъминоти корхонаси раҳбари А.Шодмоннов ва бош хисобчи А.Жабборовлар «Гиламбоб» ширкат хўжалиги мансбдорлари билан тил бириктириб, хўжаликнинг табиий газ учун 16.300.000 сўм қарзи мавжудлиги ҳақида қалбаки далолатнома тузиб, хўжалик манфаатига зарар етказишган. Шунингдек, Қашқадарё вилояти Шаҳрисабз тумани «Сувоқова» корхонасига қарашли ичимлик суви узатиш иншоотларида санитария-гигиена талабларига риоя этилмаганлиги боис 2005 йил январ ойида айрим фуқаролар тиф-паратиф ва ичтерлама касаллигига чалиниб, касалхонага ётқизилган. Ушбу ҳолатлар юзасидан жиноят иши қўзғатилиб, тергов олиб борилаётган.

Текшириш натижалари бўйича қонунбузилиш ҳолатларини бартараф этиш тўғрисида 135 та тақдирнома киритилган, 71 нафар мансбдор оғохлантирилган. 16 та жиноят иши қўзғатилиб, 187.400.000 сўмлик зарар ундирилган ва 2.300.000 сўмлик зарарни ундириш юзасидан судларга ариза киритилган.

Отабек МАТНАЗАРОВ,

Республика Бош прокуратурасининг бошқарма прокурори

Жиззах вилоят прокуратурасининг фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини, жамият ва давлат манфаатини ҳимоя қилиш бўлимида (юқорида Ч.Эсирғанов) фуқароларнинг мурожаатлари қўриб чиқилмоқда.

PROKURATURA ARALASHGACH...

БАНКДАГИ «ЎЙИН»ЛАР

Республика прокуратураси органлари томонидан акциядорлик тижорат банклари фаолияти юзасидан қонунчилик аҳоли ҳақидаги маълумотлар олиниб, таҳлил этиб бориламоқда.

Яқинда «Хамкорбанк»нинг Андижон бўлими фаолияти ўрганилганда, бир қанча қонунбузилишлар фож қилинди.

Банкнинг шаҳар амалиёти бошқармаси ҳузурида фаолият кўрсатаётган «Хамкорбанк» кичик корхонаси раҳбарлари фуқаро Б.Азимовга тегишли 3.300.000 сўмлик акцияларни миқоз имзосини сохталаштириб, бошқа шахсга сотиб юборган. Б.Азимовга тўлиниши лозим бўлган 1.300.000 сўмлик дивидент ўз вақтида тўланмаган.

Б.Азимовнинг онаси М.Азимова банкнинг кредит бўлимидан 6.700.000 сўмини «автокредит» усулида олган. Миқоз кредитни қайтариш мақсадида ҳар ойда белгиланган пулни банкга тўлаб борган. Бироқ банк ходимлари тўланган пулни кредит ва унга ҳисобланган фоизларга ўтказмай, ўзлаштиришган.

Шу банкнинг Асака бўлими фаолияти ўрганилганда, солиққа оид имтиёзлар нотўғри қўлланилиб, 152.600.000 сўм солиқ кам ҳисоблангани маълум бўлди. Оқибатда шунама маблағ бюджетга тушмаган.

Базан банк раҳбарлари кредит пулларининг мақсадли сарфланиши юзасидан мониторинг ўтказмайдди. АТ «Хамкорбанк»нинг Хўжаобод бўлимида ҳам шундай лоқайдликлар маълум бўлди. Банк томонидан «Сангин», «Годнесс» ва «Шаҳрини-со» хусусий фирмаларига 1.600.000 сўм кредит берилган. Бироқ улардан тушиши керак бўлган 507.000 сўм банкга тушмаган.

Банк ходимларининг лоқайдлиги туфайли акциядорларнинг 1.600.000 сўмлик дивиденти тўланмаган. Муаммо прокуратура аралашган ҳал бўлди.

Исмоил ТЎРАЕВ,

Республика Бош прокуратураси бошқарма катта прокурори

MULOHAZA

Президентимиз Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги маърузасида суд-ҳуқуқ тизимини ислоҳ қилиш ва янада либераллаштиришга алоҳида аҳамият бериб, суд ва ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ходимларининг масъулияти-ни кучайтириш ўта муҳим масалалардан бири эканлиги ҳақида тўхталиб «Бу соҳада хизмат қиладиган одамлар ўзининг профессионал ва фуқаролик бурчини, ўз вазифасини қанчалик муволафасиз, бутун ҳокимиятнинг обрўси ва кишиларининг адолатга ишончи қай даражада бўлишини белгилайди» деган эди.

Шунингдек, юрбошимиз янги тайинланган ҳукумат аъзолари билан ўтказган амалий кенгашда давлат маҳкамалари ходимларига икки энг асосий мезон — топирилган ишга, масъулият билан ёндошишни ҳамда билим, малака ва тажрибага асосланган омиликорлик зарур эканлигини белгилаб берди.

Шу билан бирга давлат идораларида хизмат қилаётган ходимларга қарата «Давлат — бош ислохотчи» деган тамойилни янгича тарзда, асосий ислохотчи давлат ходими бўлиши кераклигини, улар амалга ошири-лаётган ишларнинг тақдирини ҳал қилишини, бу ган ислохотлар жавобгар эканлигини масалага бевосита жавобгар эканлигини барчамиз ҳуқуқ англашимиз шартлигини қайд қилиб ўтди.

Ушбу жараёнда ислохотларни амалга оширишга қаратилган қонунларга риоя қилиниши устидан проку-рорлик назоратини таъминлаш борасида прокуратура органла-рига катта ишонч билдирилиб, янада масъулиятли вазифалар қўйилмоқда.

Бу вазифаларни бажариш учун прокуратура органларининг ҳар бир ходимидан хизмат вази-фаларига виждонан ва масъули-ят билан ёндошишни, зарур би-лим ва малакага эга бўлишни, фидойиллик, ҳалоллик ва қатъ-ийликни талаб қилади.

Прокуратура органлари зим-масига юклатилаётган масъули-ят ва қўйи-

Прокуратура органлари ходимларининг касбий бурчи деб қўйиладиган ҳисобланган: ...юрин-ирушида бошқаларга ижобий томондан ўрнат- бўлиш, юксак маънавий ва ахлоқий ғазилларни соҳиб бўлиш; ҳолис, одил ва мустақил бўлиш, ҳар қандай ҳуқуқбузарлик- ларга, шу жумладан, коррупцияга қарши жонини қўришларга нисбатан муросасиз бўлиш;

Ўзбекистон Республикаси прокуратура органлари ходимининг «Касб одобномаси»дан

лаётган вази-фалардан келиб чиқиб, Бош проку-роримиз то-монидан шу йил 17 фев-ралда «Про-куратура органларида кадрларни танлаш, тай-инлаш ва тар-биялаш тўғрисида»ги буйруқ им-золанди.

Мазкур буйруқ билан проку-ратура органларининг ҳар бир ходими зарур билим ва малака-га, амалий тажрибага эга бўли-ши, узига юклатилган вазифа-ларни виждонан, ҳалол, пок, қатъ-ийлик билан, ташаббус ва намуна кўрсатиб адо этишига йўналти-рилган вазифалар белгилаб бе-рилди.

Шунингдек, прокуратура органлари зиммасига юклатил-ган вазифаларни тўлақонли ба-жаришда кадрларни тўғри тан-лаш, тайинлаш, тарбиялаш ҳамда уларнинг касб-маҳорати ва ма-лакасини ошириш борасидаги ишларни тўғри ташкил этиш про-куратура органлари фаолиятини ташкил этишининг энг муҳим омилларидан бири эканлиги қатъ-ий белгилаб қўйилди.

Асосий қонунимизга мувофиқ Конституция ва қонунларга риоя этиш ҳар бир фуқаронинг бурчи ҳисоблана-да, прокуратура органларининг ходимлари ўз фа-олиятларида Конституция ва қонунлар талабига аниқ риоя эти-ши ва уларни тўлиқ бажариши шарт эканлиги алоҳида қайд эти-либ, буйруқда мустаҳкамланиши уларнинг ҳар қадамда масъули-ятни ҳис этиб боришини таъ-минлашга хизмат қилади.

Ходимларга нис-батан қатъий та-лаблар қўйиш, ва-зифалар топи-ришдан олдин ав-вало улар хизмат қилаётган меҳнат жамоасида ишчан муҳит шаклланган бўлиши, тарбиявий ишлар ҳам олиб борилиши лозим.

Шу муносабат билан буйруққа кўра кадрларни ўз хизмат бурчига садоқат, маъна-вий юксаклик ру-ҳида тарбиялаш ишларига жиддий эътибор қара-тиш, уларнинг касбга фидойи-лиги, содқилиги, шахсий қобили-яти амалий фа-олиятда сина-

яхшилашга қаратади.

Прокуратура органларининг кадрларни танлаш, тайинлаш, тарбиялаш ва уларнинг касб-ма-ҳоратини ошириш борасидаги фаолияти мунтазам ўрганилиб, натижалари тезкор ва ҳайъат мажлисларида ҳамда аттес-тация комиссия-сининг йиғи-лишларида му-ҳокама қилина-ди ва йўл қўйи-лаётган камчи-ликларни бартараф этиш чора-лари қўриб бо-рилади.

Ходимларни кенг ҳажми иш-лар ва юқори лавозимлар учун захирага олиш ишларини яхши-лаш, прокуратура органларига ишга қабул қилинган ёш мута-хассисларга иш ўргатиш, уларни тарбиялаш, касб-маҳоратини

тиб боришга, тарбиялаш, мала-касини оширишга масъул бўли-шди; жамоатчи ёрдамчилар про-куратура органларидаги бўш ўрин-ларни тўлдирибди захира ба-засини ташкил этиши тўғрисида уларнинг жамоатчиликлари жалб

ва эркинликлари, жамият ва дав-лат манфаатлари, инсон ва унинг шаъни, қадриятлари ҳимоясини виждонан, фақат қонунга риоя этган ҳолда таъминлашга йўнал-тирилган қоидалардан иборат-дир.

Бунда прокуратура органла-ри ходимларининг бурчи-лари, уларга қўйиладиган та-лаблар ҳамда касб одобно-маси қоидаларини бузган-лик учун жавобгарлик бел-гиланган.

Эндиликда «Касб одоб-номаси» кундалик фаолият-да риоя этилиши шарт бўлган ҳужжат сифатида ҳар бир ходимда мавжуд бўлиши лозим.

Бундан ташқари, проку-ратура органларида ички хавфсизлиқни таъ-минлаш инспекцияси фаолият кўрсатади. Мазкур бўлим ходим-ларнинг шахсий ҳислатлари, оилавий ва бошқа муносабатла-рини ўрганиб бориш билан бир қаторда улар томондан ноҳўя хатти-ҳаракатлар содир этиш ҳоллари ҳақидаги маълумотлар юзасидан хизмат текширувлари ўтказилади.

Инспекция ходимлари бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилувчи орган-лар билан бир қаторда жамоат-чилик билан ҳам яқиндан ҳам-корлик ўрнатган.

Фуқароларимиз прокуратура

БУГУННИНГ ТАЛАБИ:

Фидойиллик, ҳалоллик, қатъийят

ошириш учун ёш мутахас-сисларга тахрибли хо-димлардан мураббийлар тайинланди. Ёшларнинг масъулиятини ошириш, кадрларни тўғри танлаш ва прокурорлик назора-тининг самарасини кўта-ришда аттестация комис-сиясининг тугган ўрни ва аҳамиятини кучайтириш-га адоир ва бошқа қатор йўналиш-ларда талаблар янада кучайти-рилди.

Шунингдек ходимларга фақат юқори талаблар қўйилиб, масъу-лиятини ошириш чоралари қўрил-масдан, балки ўз хизмат вази-фасини виждонан, намунали ба-жарётган ходимлар, ишларни янада яхши ташкил этиши учун уларнинг меҳнатини муносиб тақ-дирлаш, рағбатлантиришга ҳам алоҳида эътибор қаратилади.

Б у талаблар фақатгина мазкур буйруқда экс-теб қолмай, балки кад-рларни танлаш, тайинлаш, тар-биялаш ва масъулиятини оши-риш борасидаги ишларни ташкил этишга доир тартибларни белги-лайдиган ва мазкур буйруқ билан тасдиқланган «Ўзбекистон Рес-публикаси прокуратураси орган-ларида ёш мутахассисларнинг ишини ташкил этиш тўғрисида»-ги, «Ўзбекистон Республикаси прокуратураси органларининг ат-тестация комиссиялари ва про-куратура органлари ходимларини аттестациядан ўтказиш тартиби тўғрисида»-ги, «Прокурорнинг жа-моатчи ёрдамчилари тўғрисида»-ги ва бошқа қатор низоомларда ҳам ўз аксини топган.

Уларда ҳам биринчи ўринда прокуратура органларининг те-ғишли раҳбарлари масъулияти янада оширилиб, улар ишга қабул қилинган ёш мутахассисларнинг ишини ташкил этишга, иш ўрга-

ратура органлари ички хавфсиз-лигини таъминлаш, ходимларнинг масъулиятини ошириш, улар ўрта-сида ноҳўя хатти-ҳаракатларнинг олдини олиш борасидаги фаоли-ятини кучайтириш тўғрисида-ги буйруқнинг имзоланиши бўлди.

Ушбу буйруқ билан проку-ратура органлари раҳбар ларидан ходимларнинг хизмат вазифасига виждонан ва масъулият билан ёндошишни таъминлаш, уларда фидойиллик, ҳалоллик ва қатъийликни каби ҳислатларни шакллантириш ҳамда улар ўртасида хизмат ма-ънаини суиистеъмол қилиш, по-рахўрлик ва бошқа ноҳўя хатти-ҳаракатлар содир этиш ҳоллари-нинг олдини олиш ва барҳам бе-риш, ходимлар сафини нопок ва нолойиқ шахслардан тозалаш бўйича ишларни қатъийлик бил-лан амалга оширишлари талаб қилинди.

Шунингдек, асосий эътибор хо-димлар томонидан ноҳўя хатти-ҳаракатлар содир этилиши ҳо-ларининг олдини олишга ҳамда уларга кўмаклашадиган сабаб ва шарт-шароитларни бартараф этишга қаратилган профилактика ишларини кучайтириш ва самара-ли ташкил этишга қаратилди.

Қ айд этиш жоизки, ушбу буйруқ билан «Ўзбеки-стон Республикаси про-куратура органлари ходимининг «Касб одобномаси» ҳам тасдиқ-ланиб, уни бузган ходимларга нисбатан прокуратура органлари-дан бўшатишга ҳамда қатъий интизомий жавобгарлик чорала-ри қўлланилиши талаб қилинди.

Шу ўринда «Касб одобно-маси» ҳақида тушунча бериб ўтиш лозим. Бу ҳужжат ахлоқ-одоб нор-маларига риоя қилган ҳолда мам-лакатимизда қонуни ўстуворли-гини таъминлаш, қонунийликни му-стаҳкамлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ

органлари ходимларининг ноҳўя хатти-ҳаракатлари ҳақидаги асо-ли маълумотларни инспекция хо-димларига тақдим этиши мумкин.

Буйруқнинг муҳим жиҳатла-ридан бири прокурорлар фаоли-ятига баҳо беришда ҳам улар-нинг масъулияти янада оширил-ганлиги бўлди.

Маълумки, «Прокуратура тўғрисида»-ги қонуннинг 45-мод-дасига кўра прокурорлар фаоли-ятига баҳо беришнинг асосий мезонлари — тегишли ҳудуддаги қонунийлик ҳолати ва фуқаро-ларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари, жамият ва давлат манфаатлари-ни ҳимоя қилишнинг таъминла-ниши ҳисобланади.

Прокурорлар фаолиятига баҳо беришда қайд этилган мезонлар қаторида улар томонидан кадр-лар билан ишлаш, ходимларни тарбиялаш бўйича эришилган ютуқ ва камчиликларга ҳам жи-дий эътибор берилади.

Бу ҳолат ҳам прокуратура органлари раҳбарларининг хо-димларни тарбиялаш, уларнинг масъулияти ва малакасини оши-риши таъминлашга қаратилган ишларини янада кучайтиради.

Х улоса ўрнида айтиш мумкинки, ходимлари мизнинг масъулияти ва малакасини ошириб бориш учун фақатгина буйруқ ва низоомлар ёки бошқа ҳужжатларни қабул қилиниши билан чекланиб қол-маслик керак.

Ҳар биримиз давр талабини, жамиятдаги ўзгаришларни чуқур ҳис этиб, мамлакатимиз истиқ-болига ишонган ҳолда зимма-миздаги масъулиятни англаб, юксак вазифалар ижросига ўз улушимизни қўйишимиз даркор.

Мирзохид ОБИДОВ,
Республика Бош
прокуратурасининг бошқарма
бошлиғи

FAOLİYATGA NAZAR

рати ўрнатилди.

Бугун қишлоқда бозор муносабатлари талабларига жавоб бера оладиган мулкдорлар синфи яратилди десам аниқлимайман. Бунга етарли асослар бор. Утган 2004 йилда вилоятда қишлоқ ҳўжалиги-

шахсларга 757 та тақдимнома киритилди. Ҳўқуқларнинг манфаатлари, ҳўқуқ ва эркинликларига ҳамда давлат ва жамият манфаатига зарар етказиши мўкин бўлган гайриқонуний хатти-ҳаракатлар тўғрисида 3377 нафар масўул шахсга

йўл тутишни, ким билан қай тарзда гаплашишни яхши билади.

Баъзан муваффақиятсизлик ҳам инсонни улғайтиради, ўзлитини, ўз ҳақ-ҳўқуқини англашга ундайди. Бир мисол. Хўдудий прокуратура идоралари томонидан ҳўжалик юритувчи субъектларнинг ҳўқуқларини ҳимо-лаш юзасидан прокурор назорати ўтказилди. Натижада 68.574.000 сўм зарар ихтиёрий қолланди.

— **Томонлар ўртасидаги муносабатларни тартибга солиб турувчи меъёрий ҳўқуқий ҳужжат — шартномада баҳс ва таҳлилларга сабаб бўладиган мавзулар бисёр.**

— Шунингдек, шартнома икки

АҚСАД ВА АСЪУЛИЯТ УШТАРАКЛИГИ

Қашқадарё вилоят прокуратураси қишлоқ ҳўжалиги соҳасида қонунийликни таъминлаш ва ҳўжалик юритувчи субъектларнинг ҳўқуқларини ҳимо қилиш бўлими бошлиғи вазифасини бажарувчи Нурмурод ҚУТФИДДИНОВ билан сўхбат

— **Мамлакатимизда амалга оширилаётган ислохотлар барча соҳаларда бўлгани каби қишлоқ ҳўжалигида ҳам тараққиёт ўфқларини кенгайтирди. Қисқа даврда иқтисодий ва аграр муносабатларнинг янгилаш шакллари ҳаётга татбиқ этиш соҳасида ибратли тажриба мактаби яратилди. Эришилган ютуқлар, нуқсон ва муаммолар ечими учун амалга оширилаётган ҳаракатлар таҳлили шаклланиётган ҳўқуқий демократик давлатнинг истиқболдан дарак эмасми?**

— Албатта, ҳўқуқолик жамиятининг энг аҳамиятли жиҳатларидан бири қонун устуворлигига эришиш. Турмуш фаровонлигини яхшилаш орқали мамлакат кудратини оширишга ҳизмат қиладиган қонуналар устуворлигини таъминлаш нафақат ҳўқуқчи муҳофиза қилувчи органларнинг фаолиятига, қолаверса, ҳўқуқдорларнинг, бунинг жамоатчилик ўртасидаги муносабатларнинг муштарақлигига ҳам боғлиқ. Ортимизда аграр имкониятлар салоҳияти бениҳоя катта. Ҳар қарчир еримиз улкан ҳазина, беҳисоб бойлик, даромад ва фаровонлик манбаи. Бугун фаҳр ва ифтихор билан айта оламаники, қонун ва ҳўқуқий мезонларга асосланган ислохотлар ҳаётининг барча соҳаларида фаровонлиқнинг зарур шартига айланди.

«Фермер ҳўжалиги тўғрисида»ги қонун, мамлакат президентининг «2004–2006 йилларда фермер ҳўжаликларини ривожлантириш тўғрисида»ги ҳамда «Қишлоқ ҳўжалигида ислохотларни амалга оширишга қаратилган қонуналар ижросини таъминлашга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги фармонлари эълон қилинган эди. Шу муносабат билан қабул қилинган норматив ҳужжатлар ижросини таъминлаш мақсадида прокуратура органларининг зиммасига кенг қамровли вазифалар қўйилди. Мақсад аниқ ва масўулятли. Қишлоқда аграр муносабатларнинг янгилаш шаклларидаги ўтиш ниятида вилоятдаги пахта ва галла етиштирувчи ҳўжаликларда ер ресурсларидан самарали фойдаланишнинг мунтазам мониторингини олиб борувчи прокуратура органлари, адлия ва ер ресурслари идоралари ходимларидан иборат гуруҳ ташкил этилди. Гуруҳ фаолияти аввало президент фармонлари ва ҳўқуқат қарорларининг моҳияти ва аҳамиятини жамоатчиликка кенгроқ тушутиришга қаратилди. Негаки, ислохот мажбурийликдан қўра ихтиёрийликни талаб қиладиган жараён. Ана шу жиҳатлари эътиборга олган ҳолда бутун йил давомида — чигит экишдан бошлаб етиштирилган ҳосилни нобуғдариштириш йиғиштириб олинганга қадар бўлган барча жараёнларда прокуратура назо-

нинг барча бўғинларида ташаббус ва тадбиркорлик ўз самарасини кўрсатди. Узоқ йиллар мобайнида давлат бююртмасини бажара олмаётган бир неча жамоалар ва туманларда сезиларли ўзгаришлар бўлди. Режалар бажарилди. Вилоятда дон етиштириш бўйича 45 миллиард сўмдан ортиқ даромад олинди. Бунинг 13 миллиард сўмдан зиёди соф фойдадир. Шунингдек пахта етиштиришдан олинган соф даромад 124 миллиард сўмни, соф фойда 39 миллиард сўмдан ортиқни ташкил этди.

— **Вилоят прокуратурасининг қишлоқ ҳўжалигида ислохотларни ҳўқуқлаштиришга оид қонуналар, ҳўқуқат қарорларининг бажарилиши, ижро назорати юзасидан олиб борган фаолияти Республика Бош прокуратураси томонидан «Ижобий амалиёт» деб баҳоланди. Прокуратура органларини машаққатли ҳамда масўулятли фаолиятига берилган юксак рағбат бу...**

— Албатта, амалдаги қонунчилигимиз, давр сийсати ҳар биримиздан ўқиб-ўрганишни, излашни талоқоз эътиди. Утиш жараёнининг тамойиллари хоҳ оддий деҳқон, хоҳ малакали мутахассис бўлсин, ҳар бир соҳа вакилини ўз устида ишлашга, ҳўқуқий билимларини ошириб боришга ундайди. Вилоят прокуратураси ҳузурида ташкил қилинган «Қишлоқ ҳўжалиги оид қонуналарнинг ижросини ўрганиш ва таъминлаш услубий маркази» зиммасида бир қатор масўулятли вазифалар бор. У ҳам бўлса қишлоқ ҳўжалигида мавжуд иқтисодий ва аграр имкониятлардан самарали фойдаланиш орқали давлатимиз куч-қудрати, халқимизнинг турмуш фаровонлигини оширишдан иборат. Марказнинг ўқув-амалий машғулоти, идоралар мувофиқлаштирувчи кенгаши йиғилишлари ва соҳага оид бошқа тадбирлар мундарижасида ягона мақсад мўжассам. Мақсадимиз бозор иқтисодиёти талабларига жавоб бера оладиган мавжуд қонунчилик ва ҳўқуқий асосларни мустаҳкамлаш орқали тармоқни замонавий бошқича кўтаришдан иборат. Бош прокуратуранинг вилоят прокуратураси фаолиятига берган ушбу эътибори вилоятдаги ҳўқуқ-тартибот идоралари ходимларининг машаққатли меҳнатига берилган ижобий баҳо деб ўйлайман.

Кези келганда, 2004 йилда қишлоқ ҳўжалигида ҳўжалик юритувчи субъектларнинг ҳўқуқларини ҳимо қилиш ва қонунийликни таъминлаш юзасидан ўтказилган текширишлар натижаларига назар ташласак. Қонунга зид бўлган ҳўқуқатларга нисбатан 234 та протест келтирилди. Қонуنبўзилиши, унинг келиб чиқиш сабабларини бартараф этиш тўғрисида мансабдор

огоҳлантириш эълон қилинди. Судларга ҳўқуқдорларнинг ҳўқуқлари, юридик шахслар ва давлатнинг қонуний манфаатларини ҳимо қилишга оид 1653 та ариза киритилди.

— **Прокурор назорати — бу барча соҳада қонун устуворлигига эришишнинг асосларидан бири десак хато бўлмайди. Бу иборани эшитганда айрим ҳўқуқдорлар бироз сергак тортиди. Айниқса, қишлоқ ҳўжалигида. Шу ҳўқуқда сизнинг фикрингиз...**

— Бор гап. Ҳали ҳам айрим кишилар орасида прокуратура ходимлари билан муносабатларда ҳадиксираш ҳоллари учраб туради. Бундай ҳолат қишлоқ одамлари ўртасида кўпроқ учрайди. Аммо ҳозирги кунда қишлоқ ҳўжалиги соҳасида оид қонуналар ижросини таъминлаш мақсадида прокурор назоратининг такомиллашуви юқоридаги мулоҳазаларни рад қилди. Эндиликда қишлоқ зиёлиси, тадбиркор, фермер, оддий деҳқон ҳам ўз ҳўқуқини яхши билади, тафаккурда масўуляти, қонуналарга нисбатан ҳурмат, ишонч туйғуларни орта. Бугунги деҳқон қаерда қандай

томоннинг маълум маънодаги қиёфаси ҳам. У ҳар иккала томон фаолиятини ҳаракатлантириб турувчи воясита. Эл-ўрт олдидан бурч ва масўулятини эслатадиган ойна. Касби туманидаги «Барот бобо» фермер ҳўжалиги 2004 йилда Қарши шаҳридаги «Дунё — М» акциядорлик жамияти билан шартнома тузиб, 1.543.300 сўмлик дон топириш мажбуриятини олган эди. Шартнома бажарилмади. Ушбу ҳолат юзасидан вилоят прокуратураси вилоят ҳўжалик судига даъво аризаси киритди. Суднинг қарорига биноан уюшма фойдасига 1.193.000 сўм ундирилди. Кези келганда қайта-қайта такрорлаш жоиз деб биланман: қонун барчага баробар. Шунингдек, қонуналар ҳар бир ҳўқуқоронгидеги меъёрий идрок, келажак олдидеги масўуляти. Демак, барча саъй-ҳаракатларимиз ҳўқуқий-демократик давлат тараққиёти йўлида сарфланиши керак. Токи мақсад ва масўуляти муштарақлиги эзгуликка ҳизмат қилсин.

Сўхбатдош
Гулҳеҳра ЖўРАЕВА

YAKSHIDIR ACHISHIQ HAQIQAT

Хоразм вилоят ҳўқуқимиз ҳўзуридаги гиёҳванд моддалар устидан назорат қилиш комиссиясининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди.

КЕЛАЗЖАККА ЛОҚАЙД БЎЛМАЙЛИК

Йиғилишда сўзга чиққан тегишли ташкилот ва идоралар раҳбарларининг таъкидлашича, Хоразмда 2004 йил давомида гиёҳвандликка қарши курашиш ва унинг олдини олиш борасида муайян ишлар амалга оширилган.

Воҳода таркибида гиёҳванд моддалар бўлган ўсимликларни эккан шахсларни аниқлаш мақсадида «Қорандор-2004» тадбири ўтказилган. Унда ноқонуний экинларни экиш билан боғлиқ 13 та ҳолат аниқланган. 76 квадрат метр майдонга экилган кўнжори ва 34 квадрат метр майдондаги қандир(наша) ўсимлиги йўқ қилинди. Булар ўз навбатида гиёҳванд моддаларни истеъмол қилиш билан боғлиқ жиноятларнинг бир мўнча қамийишга олиб келди. Бирок, Ҳива, Шовот, Гурлан ва Ҳазорасп туманларида гиёҳвандлик билан боғлиқ жиноятларнинг кўпайганлигини инкор қилиб бўлмайди. Афсуски, гиёҳванд моддаларни истеъмол қилиш ва унинг гайриқонуний айланиши билан боғлиқ жиноятлар аёллар ва ўсимлар орасида ҳам учрамоқда.

2004 йил 12 ноябр кўни Ҳазорасп туманида яшовчи И.Ортиқов бошқарилаётган «Тик» тўхтатилиб қўзган

кечирилган. Автомашинадаги йўловчилар шу манзилда яшовчи О.Ортиқова ҳамда Урганч шаҳрида яшовчи Н.Норматовларнинг ёнидан 1,666 кг. героин топилиган. Урганч шаҳридаги мактаблардан бирининг 11-синф ўқувчиси (қиз бола) 13,2 грамм героини 135.000 сўмга сотаётганда ушланди.

Соғлом турмуш тарзи, ёшлар муаммолари билан шуғулланувчи ташкилотлар кейинги даврда фақат тадбиркорлик билан шуғулланиб қолмади.

Йиғилишда муҳокама қилинган масалалар борасида ишхонамга келилиб ҳам ўзек ўйланганим. Нима учун айрим мўтасадди ташкилот раҳбарлари ўз ишини қўлларга кўтариб мактаб, реклама қилишдан нарига ўтмайди? Аксарияти ўзи раҳбарлик қилаётган соҳада меҳнат қилаётган ёки таълим-тарбия олаётган шахслар борасида жилақурса умумий таъриф-тансиғфа ҳам эга эмаслар.

Мен ёш бир ўқувчи қизнинг гиёҳванд модда олди-сотдиси билан шуғулланганда ҳўқуқ-тартибот идоралари томонидан қўлга олинганлиги юзасидан «Қамолот» ёшлар ижтимоий ҳаракатининг Урганч шаҳар кенгаши раиси Алишер Юсуповга телефон

орқали мурожаат қилдим. — Урганч шаҳридаги мактаблардан бирининг 11-синф ўқувчиси (исм-шарифини айтишни маълум топмадик)нинг нархобизнес билан шуғул-

ланганлик фактини қандай изоҳлайсиз?

— Бўлиши мўкин эмас, — дейди «Қамолот» «карчалони» ўзига сув юктиргиси келмай, — бу ҳақда ИИБ бизга ҳабар бергани йўқ-ку.

Алишер Юсуповнинг сўзларини тинглаб туриб, юрагим оғринди. Қаранг-а?! ИИБ унга ахборот бергани... бу ҳақда билиши керак эмиш?! Ахир ҳар қандай мактаб, ҳар бир билим юрти ва меҳнат жамоаларида «Қамолот» ёшлар ижтимоий ҳаракатининг бошланғич ташкилотлари, гуруҳ сардорлари, етакчилари бўлиши керак-ку! Бу унинг низомида тасдиқланг қўйилган. А.Юсупов ҳам бошланғич ташкилотлар билан алоқани мустаҳкамлаб, улар билан ҳамкорликда ишлашни қўйайтирганда «ахборотчи» ИИБ дан кўтиб ўтирмас эди, деб ўйлайман.

Демократизмиз, ўз элининг эртаси ҳақида қайғурмаган одам бугунги ёшлар тарбиясига бедор руҳ, ҳўқуқ масўуляти билан муносабатда бўлмоғи жоиз. Урганч шаҳри «Қамолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати кенгашидагилар бунинг ҳўқуқоронглаб деган умиддамиз.

Эрпўлат БАХТ,
«Huquq» мўхбири

ENTYOT BO'LING, FIRIBGAR!

ФИРИБГАР МАКЛЕР

Шундай тоифа одамлар ҳам борки, бошқаларнинг яхши ниятда жамгарган пулига осонгина эга чиқиш пайида бўладилар. Бунинг учунларга қўпинча алдов ва ишончли суиестеъмол қилиш, оддий-роқ қилиб айтганда фирибгарлик қўл келлади.

2004 йилнинг сентябр ойи. Пойтахтимизнинг Амир Темур хибони яқинида жойлашган уй бозори одатдагидай гавжум. Кимдир яхши ниятда уй сотиб олиш, яна кимдир уйни қўлматроқ нарҳда сотиш ҳаракатида. Лекин нафсилмбирини айтганда, бозорда харидору сотувчидан ҳам даллоллар, яъни маклерлар кўп.

«Вилоятдан келиб уй оламан деганларни тушириб кетиб даниллама участка-ю «иномарка» минаятган маклерлардан меннинг нимам кам?» деган ўйда юрган Самандар Аҳмедовнинг эрталабдан омади келди. Уйларнинг нархи билан қизиқиб юрган бўҳоралик аёлнинг ишонч қозониш унга қийин келмади. Тошкентда тахсил олаётган фарзандлари учун уй олишни мўлжаллаган Моҳира опани Юнусовдан икки хонали уй топиб беришга ишонтирди. Лекин кейин унинг ҳўжжатидада чалқиллаб бор экан деган баҳонада Чилонзордан бошқа уй топиб беришга ваъда берди. Ҳуллас, Моҳира опа унга қандай қилиб 2700 доллар пулни бериб қўйганини ўзи билмай қолади. Чилонзордаги уй эса бутунлай бошқа одамга сотилиб кетди. Моҳира опа алданганини кечроқ тушунди. Ойлар ўтаверди, на уйдан дарак бўлди, на пулдан.

«Пулнинг қайтармасам ҳам ҳеч нарсаси қилинмайди. Эллаб бир жойга шикоят қилишни ҳам билмайди булар» деб ўйлаган Самандар адашган эди. Моҳира опа ҳўқуқ-тартибот органига мурожаат қилди. Тергов давомида олдин ҳам фирибгарлик жинояти учун судланиб жазога тортилган С.Аҳмедовнинг афераси фош бўлиб, Суд ҳўқуқи билан чоғинсоғ маклер тегишли жазога маҳкум этилди.

Мазкур жиноят тафсилотини сўнги

пайтларда айнан уй-хона олди-сотдиси билан боғлиқ жиноятларнинг кўпайиши, одамлар босиб бевқуқлик. Айтишдики, одамлар алданганига қўпинча ўзлари сабаб бўлишар экан. Қонуналарга таъини иш қўрган, ўз ҳўқуқини таниган одамга эса фирибгарлар ақин йўламайди.

Ирода МУҲАММАДИЕВА,

Чилонзор туман

прокурорининг катта ёрдамчиси

NUQTAI NAZAR

Китоб инсон ижодиётининг хайратланарли ва эътиборга лойиқ кўринишидир. Китоблар-да ўтган замонларнинг руҳи акс этади. Аждодларнинг овози бурро ва аниқ янграб туради. Инсоният яратган ва эришган нарсаларнинг бари худди сеҳрли сандикдай китоблар саҳифасида сақланиб қолган. Қуръон ва ҳадис китобларини табаррук билиб хонадон меҳробига осиб қўямиз. Унинг қудрати бутун сулолаимизни эзгуликлар сари олиб чиқишига, бало-казолардан омон сақлашига умид билдираемиз. Аслида эса Ватан ҳисси, меҳнат, меҳр-муҳаббат, диёнат, одабийлик ҳақидаги кўпгина китоблар ҳам ана шундай эъзозга лойиқдир. Лекин афсуски...

нани кўрмаганман. Олимжон деган сотувчи йигит ўзи тобе бўлган идорага янак сўяб турмасдан ҳали у, ҳали бу шаҳардан қизиқарли, қўлма-қўл бўлувчи китобларни олиб келиб, мухлислар кўнглини оларди.

Бир гал кирсам, сотувчи алмашибди. Дўконнинг бир бурчагини турфа шишлардаги шароблар тўлдириб турибди. Йўлим тушиб яна бир кирганимда эса китоб дўконининг урвоғи ҳам қўлмабди, тўлалигича озиқ-овқат дўконига айлан-тирилибди. Шунча китоб қаёққа гум-

баъзи кутубхоналар шийпон ва хонадонларга жойлаштирилган. Бундай ҳолларда шифта тикилиб туриб ҳам китобхоналарни рўйхатга қўшиб қўйиш мумкин. Аммо, эиёга ташна ёшларимиз онгиде пайдо бўлаётган маънавий бўшлиқни қандай тўлдириб мумкин? Нега барча вилоятларга дахлдор бундай муаммолар Маданият ва спорт ишлари вазирлиги томонидан баралла кўтариб чиқилмайдилар? Гап миллатимиз тафаккури хусусида борар экан, бундай муаммоларга бефарқ қараб бўлмайди.

СИФАТСИЗ КИТОБЛАР

Кадрлар тайёрлаш миллий дастури тасодифан пайдо бўлгани йўқ. Ҳарқалай, таълим-тарбия тизимида ўзгаришлар кўзга ташланаётди. Бирок, ишчимизга тақдидий кўз билан қаралганда, ҳали ҳал қилиниши керак бўлган муаммолар оз эмас. Мактабларда бошланғич синфларни ўқитиш жараёнида қўлланаётган дарсликларда баъзи камчиликлар бор. Келинг, бу ҳақда Самарқанд вилоят халқ таълими бошқармаси-

билан тўлдирилди.

Хатто ҳар бир синфнинг ўзига хос кичик кутубхонаси бўлиши алоҳида таҳсинга сазовор. Қани энди бу ташаббус тумандагина эмас, бутун вилоят мактаблари бўйлаб қулоқ ёйса?

Яна бир қувонарли янгилик. АҚШнинг «Кафе» компанияси томонидан Самарқанд шаҳар ХТБга қарашли барча мактаб кутубхоналари бепул бадий китоблар билан таъминлана бошлаган. Бўлим му-тахассислари томонидан сараланган, янги ўзбек ёзувида чиқарилган энг сара китоблар энди шаҳарлик ўқувчиларнинг доимий йўлдоши. Бунинг сабоига не етсин.

Самарқанд вилоят прокуратура-си таълим муассасалари ҳузурида-ги кутубхоналар фаолиятини ўзгартириш таклифи билан чиқди. Бирок Қўшработ тумани ХТБ омборхона-сида 2005 йилнинг 1 мартига-га ями 6.179.000 сўмлик услубий қўлланмалар, 27.133.000 сўмлик дарсликлар мактабларга тарқатил-май, асоссиз равишда сақлаб келинаётганлиги аниқланди. Шунинг-дек, Булунгур тумани ХТБда 5511 дон, Каттақўрғон тумани ХТБда 1525 дон, Самарқанд тумани ХТБга қарашли мактаб кутубхоналарида 1327 дон дарсликлар «талабдан ортқича бўлгани учун» фойдала-нилмай қолган.

Мактабларда кўргазмали қурул ва техник воситалардан қандай фойдаланилаётганлиги ўрганилган-да Булунгурдаги 45-мактаб лабо-раторияси ҳам кўздан кечирилди. У ерда бир комплект «ЯЛ-20» линга-

ОФТОБГА ЮЗ БУРАЙЛИК

ёхуд китоб тарғиботидаги баъзи нохушликлар хусусида

УСТОЗ КАБИ УЛУҒВОРЛИК

Марҳум устоз, фан арбоби Ма-лик Муродовнинг вафотидан кейин ҳам кўнглим тортиб, у киши яшаб ўтган хонадонга бир неча марта борганман. Фикримни англаган-дек, янгамиз ҳам дастурхонни устознинг (руҳлари шод бўлсин!) ижодхонасига тузашга киришди. Пиёлада чой совуб қолади. Соат-лаб арбоб қўл теккизган дурдонда китоблар, энциклопедияларни, у кишининг фольклор ҳақидаги асар-ларини варақлаб қоламан. Назаримда устоз ҳамон тирикдай, китоб-лар сақланган минглаб зиёхона-ларни айланиб юргандай туюлади.

То қиёмат фан ва санъат руҳи-ятимизга тетилик ва қувонч ула-шиб тураверади. Шундай экан, ҳар бир хонадонда тафаккур зийнати бўлган китоблар муносиб ўрин топ-моғи лозим. Бу билан ҳамма китоб-лар ҳам чуқур мулоҳазали, тавоф-га лойиқ деган фикрни олға сур-моқчи эмасмиз. Бир ёмонни деб бутун оммадан кечиб бўлмагани-дек, баъзи юзаки китобларнинг ўз баҳоси ўзи билан бўлиб қолмоғи керак.

Туман газеталаридан бирида ишлаган пайтимда тунги навбат-чиликдан чиқиб, уйга қайтардим.

Озиқ-овқат дўкони пештахтасида ақиндагина чоп этилган газетамиз-нинг бир дастаси турарди. Бир до-насини олиб, конфет учун ўрам ясаётган сотувчи аёл кўнглимдан нималар ўтаётганидан бутунлай беҳабар эди. Наҳотки, сарф бўлган кўз нуримиз, минг бора ўйлаб бит-ган мулоҳазаларимиз кимлар учун шунчалар беқадр бўлса?

Ҳозир ҳам эски китоблар вара-гини иккига айириб, писта ўраб сотаётганлар кам деб ўйлайсиз-ми? Кимки аждодлар яратган бой-ликларни билмаса, демак у нафос-атдан бебаҳра яшаётди.

МЕҲР КЎП КЎРГЎЗДИМ, АММО...

Тараққиётнинг умумий қўлами-да ҳар бир халқнинг ўрни у ўқётган китоблар миқдори билан ўлчанар-кан. Бу мантиққа жуда мос. Бино-барин, билимга муносабатни ўзгар-тирмай туриб онгни ўзгартириб бўлмайди. Онгни, тафаккурни ўзгартирмай туриб эса биз кўзла-ган олий мақсад — озода ва обод жамиятни барпо эта олмаймиз.

Нарпай туман марказида китоб билан савдо қилувчи битта-ю бит-та дўкон бўлиб, унинг бирор марта бўлса-да, харидордан холи турга-

дон қилинганини ўйласам, ҳали ҳам юрагим увушиб кетади. Негаки, бу биргина Нарпайда юз бераётган ҳолат эмас.

— Институтда ўқиган пайтлари-мизда устозларимиз «Китоб бами-соли офтоб, у тахмонда чанг босиб ётмасдан, ҳар кун инсонлар онги-га тафаккур нурини тарқатмоғи ло-зим» дея қайта-қайта эслатишар-ди, — дейди Оқтош шаҳрида жой-лашган туман МКТнинг 40-тармок кутубхонаси мудир Равно Тоште-мирова бироз ташвишли оҳанда. — Биз шу руҳда тарбияланганмиз. Тўшкент ёки Самарқанддаги китоб дўконларига кирсам, қувониб кета-ман. Ҳар сафар янги-янги китоб-ларни кўриб, қайсини сотиб олиш-ни билмай шошиб қоламан. Ҳеч бўлмаганда уларни бирма-бир ва-рақлаб чиқишга ошқаман. Савдо-си ҳам бинойидек кетаяпти. Қани энди шундай дўконлар бизнинг ту-манда ҳам ташкил этилса-ю, ёшларимиз ўз дидига мос китобларни сотиб олсалар. Шу орзулар мени ҳеч тинч қўймайди. Кичик фирма очиб, ўз маблагини ҳисобига китоб савдосини оилавий юртимокчи бўлди. Ҳозир энг номдор ва қизи-қарли китобларни сотаяпмиз. Аммо ёлғиз отнинг чанги чикмас деган-лари ростга ўшаб қолди. Негаки, банклардан озрок кредит олишнинг илоҳи бўлма-япти...

Янги ўзбек ёзувида чоп этилган китобларнинг камлигини ҳисобга олма-ганда, ҳозирги кутубхо-наларимизни унчаам кам-бағалликда айблаб бўлмайди. Оддий бир фаррошиқидан нари-бери машо олаётган ҳодимлар ишчи имконқадар тўлақонли бажаришга интилишди. Бирок туман марказларидагисини ис-тисно қилганда, аксарият кутубхоналар таъмирта-лаб биноларда жойлаш-ган. Киш масумида ис-тиласлиги оқибатида фаолият умуман тўхтаб ҳам қолади. Азбаройи тайинли жой йўқлигидан

нинг дарс-ликлар бўйича услубчи Гулчеҳра Турсунованинг фик-рига қулоқ тутайлик:

— Янги дастур асо-сида ги дарс-ликларни муаммо-ларсиз ҳаётга тат-биқ этиш осон эмас, албатта. Аммо бу борада

юзга келаётган мулоҳазаларни ва-зирлигимиз доимий равишда ино-батга олиб келаяпти. Аммо бизни ташвишга солаётган нарсалар шунда-ки, дарсликлар қиммат ва олдинги китобларга қараганда анча сифат-сиз. Масалан, иккинчи синф учун чиқарилган математика, она тили ва бошқа дарсликларни олайлик. Қанча асралмасин, пиёз қобиғидай муқовалари бир йилга бормай йир-тилиб қолади. Вахоланки, ўқувчи-ларга тарқатилаётган ижара дарс-ликларнинг 4 йилга мўлжалланганли-ги ҳақли эътирозларга сабаб бўлмоқда.

Бизсиз ҳам бу ҳолатни қалбан ҳис этиб турган таълим тизими раҳбарлари муаммоларни бирма-бир бартараф этишига умид боғ-лаб қоламиз.

Дарвоқе, дарсликлар тақчилли-гига ҳам ҳамон барҳам берилгани йўқ.

КРУПСКАЯ БИЗГА КИМ?

Каттақўрғон туманидаги 5-умум-таълим мактаби кутубхоналар бўйи-ча таянч мактаб дея эътироф қили-нади. Бу даргоҳда туман ХТБ муди-рин ҳамда бўлимининг соҳа иши бўйи-ча етакчиси Равшан Қиличев та-шаббуси билан хайрли ишга қўл урилди. Мактаб кутубхонаси ота-оналар кўмағида бадий китоблар

фон аппарати, «КЭФ-10», «Гео-графия майдончаси» асбоблари, «Эпидоскоп», «ПУ-46» сингари ўндан ортқ техник воситалар очил-май, янгилигича сақлаб келинаёт-ганлиги маълум бўлди.

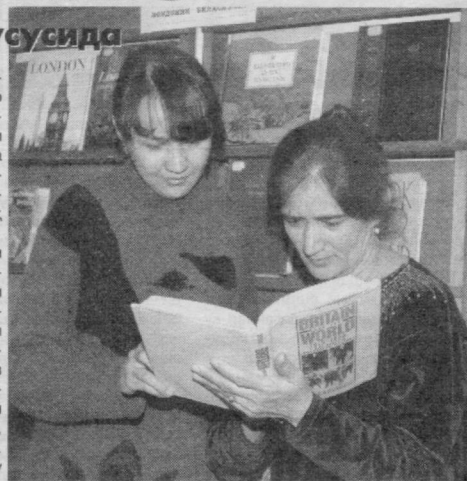
Мойбўлоқдаги 63-мактабда ҳам кутубхона ва лаборатория ўз ҳоли-га ташлаб қўйилган. Уюм китоблар қатори стоматология учун ишлати-ладиган яп-янги техник мослама-нинг 16 йилдан буён яширинча сақлаб келиниши хайратланарли-дир. Буниси ҳам майли, аммо На-дежда Крупская, Октябрь инқилоби ҳамда сойқ тузумни олқишловчи баъзи китобларнинг ҳамон асраб-авайлаб келиниши эриш эмасми?

Балки биз қайд этиб ўтган ну-жсонлар ҳозир бартараф этилган-дир. Бирок шу ишни прокуратура аралашувини кутмасдан бажариш мумкин эмасмиди?

Хотима ўрнида шуни айтмоқчи эдикки, чиндан ҳам яхши китоб-ларни офтоб нурига менгаш ўрин-ли. Негаки, у онгни, қалбларни ёритади. Инсонни эзгуликка чор-лаб, шижоатига шижоат қўшади.

Модомики, китоб буюк куч экан, ундан баҳраманд бўлишдан, бош-қаларни ҳам баҳраманд этишдан чарчамайлик.

Мансур АЛОВУДИНОВ,
Ўзбекистон Ёзувчилар
уюшмаси аъзоси

SUD OCHERKI

ЎГИЛДИР ДАВЛАТНИНГ
БОШИ...

Кумқўрғон туманидаги қишлоқлардан бирида Қурбоновлар (исм-шарифлар ўзгартirilган) oilаси истикомат қиларди. Oilа бошлиғи — Қодир ака, унинг турмуш ўртоғи — Ўғиллой опа беш фарзандни воёга етказишди. Икки қизини тўй-томоша қилиб узатишди, неварали бўлишди. Қизларидан икkitаси — Қўзигул ва Малика ёнларида. Бири мактабни тамомлаб, онаси билан бирга шифохонада ишлайди.

Яратган бу хонадонга тўрт қиз баробарида бир ўғил ҳам ато этган. Наинки ато этган, oilанинг тўнғичи шу ўғил. Илҳом дунёга келганда Қодир аканинг, Ўғиллой опанинг қувонганини бир кўрсангиз эди... Зеро, шоир айтганидек — «Ўғилдир давлатнинг боши».

Oilада бошқа ўғил фарзанд туғилмади. Қодир ака бундан гоҳ-гоҳ ёзириб кўяр, ўғилнинг ёлғизлигидан, қанотига қирадиган ҳеч бўлмаса битта ўқаси бўлмаганидан ҳасрат қилиб қоларди. Шундай пайларда хотини тасалли берарди. «Ўғилнингизни ёлғиз деманг, дадаси. Тўрт бирдай тилавчиси бор, сиз борсиз, мен борман. Ёгачи дегани оғага меҳрибон келади қайтаган. Кўплар тирноққа зор. Бизнинг эса, минг шукр, беш фарзандимиз бор, битта бўлса-да, ўғлимиз бор. Шукур қилиш ўрнига, афсус чекканингиз нимаси?»

Вақт-соати етиб Илҳомни ўйлантиришди. Келин ҳам бегона эмас. Отаси Қодир акага тус оғ бўлади. Қўл-ёёғи чаққон, мўмин-қобил, саранжом-сарийшта Салима келинга қараб, қайнота-қайнона шодланишар, ёшларни кўша қарисин дея тинмай дуо қилишарди. Уларга, айниқса, келиннинг кўввига ниҳоятда итлооткорлиги жуда маъқул келганди. «Онаси, келинимиз эрининг олдида жуда хокисор, итлооткор-да. «Ғах» деса, қўлига қўнади-я...» Қодир аканинг бу гапига Ўғиллой опа шундай жавоб қиларди: «Туф денг-э, қўзингиз тегмасин яна. Хотин деган эрининг чизигидан чиқмагани маъқул. Хотин олсанг, ёшдан ол, жиловини бошдан ол, деганлар-ку ахир». «Биласанми, баъзида келинимиз Илҳомдан жуда қўрқадиганга ўхшаб туюлади менга», ҳадикли бир товушда гапириб қўярди Қодир ака.

Илҳом ёлғиз ўғил бўлгани учун отасининг ёнида яшаб қолди. Томорқанинг бир бурчидан ёш oilага ўй қуриб беришди. Келин икки ўғил, бир қиз туғиб берди. «Хой, дадаси, ўғлим ёлғиз деб кунондрингиз, мана энди ўғлингизнинг бир эмас, икки ўғли бор, жуфт қаноти бор», деб сунондари Ўғиллой опа.

Қодир ака насос станциясида ишларди. Уйда мўъжаз устакхона ҳам қурган бўлиб, бу ерда иш қуроллари, таъмирталаб генератору насослар сақланарди. Устакхона Илҳомга атаб солинган уйга туташ қурилган эди.

Ўғиллой опа ҳам, гарчи нафақага чиққан бўлса-да, қишлоқдаги 2-туман шифохонасида ҳамшира бўлиб ишларди. Ушбу шифо масканида хонадоннинг яна икки аъзоси ҳам меҳнат қиларди: Илҳом шифохонанинг «Тез ёрдам» бўлимида фельшер, сингисси Қўзигул эса фаррош.

Хуллас, хонадоннинг тўрт аъзоси тайинли иш жойига эга эди.

Хонадон аъзоларининг ўзаро ханжали, тортишув, адоватлари бор-йўқлиги ҳақида қўни-қўшиллар-у, маҳалла йиғинидагиларда бирор марта шубҳа туғдирмаган. Бугунги кун ўлчови билан қараганда хонадон ўзига тўқ, тинч oilалардан саналарди. Турмуш бир маромда, осийшга кечаётган ушбу хонадонда муддихш фожия юз беражиги ҳеч кимнинг

етти уқлаб тушига ҳам кирмаган эди...

ФОЖИЯ

2003 йилнинг 26 октябрдан 27 октябрга ўтар кечаси, Қодир Қурбоновнинг ҳовлисида бир шарпа кезарди. Унинг нияти бузуқ, режаси қабиҳ ва муддихш эди. Режага кўра хонадон аъзолари дунёдан тўрт на-

бошини, юз-кўзини беркитиб олди. Болта тиги унинг чап қўли кўрсаткич бармоғини чўрт узиб ўтиб, бошига санчилди...

ФОЖИАНИНГ ЭРТАСИГА

фарининг умрида бу кеча сўнгги тун бўлиши керак эди.

Шарпа дастаси пахта терадиган этак билан ўралган ўткир болтани қўлида маҳкам тутиб, Қодир ака хотини ва қизлари билан яшайдиган уйнинг остонасидан охишта хатлади. Чап томондаги хонадондан телевизор овози келиб турарди. Бу хона Қодир ака ва Ўғиллой опага қарашли. Рўпарадаги хонада эса қизлари — Қўзигул ва Малика яшайди. Дахлизда бирпас турган шарпа қизларнинг хонасига қараб юрди. Хонада Қўзигул уқлаб ётар. Малика йўқ эди. Шарпа уйхуадаги қиз ёнида тиззалаб ўтирди, қади-ни ростлаб, болтани икки қўллаб боши узра баланд кўтарди. Бечора қиз товуш чиқаришга ҳам улгурмади...

Шарпа дахлизга чиқиб, Қодир ака ва Ўғиллой опага қарашли хона эшиги олдида келди. Ичкаридан ҳамон телевизор овози келиб турарди. Шарпа хансирашини босиш мақсадида уч-тўрт марта чўкур-чўкур нафас олди. Сўнг болта тутган қўлини орқасига қамраб олиб, эшикни қия очди. Қодир ака, хотини Ўғиллой опа ва қизи Малика қарта ўйнаб ўтиришарди. Қодир ака эшик томонга бир қараб қўйиб, таниш қиёфага қўзи тушган, бамайлихотир қарта ўйнашда давом этди. Шарпа сирғалиб хонага кирди. Орқа тарафдан бориб, Қодир аканинг бошига икки марта болта солди. Кўрпадаги қарталарга, атрофда қон сачради. Нима бўлганини тушуниб улгурмай, Ўғиллой опа ҳам ўткир тигли болтанинг кетмакет зарбидан ўтирган жойида куладди.

Шарпанинг қиёфаси ваҳшёнга тус олган, совуққонлик билан ўз режасини амалга оширишда давом этарди. Навбат Маликага келган эди. Малика — 15 ёшли қизалоқ ўтирган жойида «даг-даг» қалтирар, қўзлари қосасидан чиқиб кетгудай бўлиб катта очилган, тили қилмага келмасди. Шарпа уни ҳам аямаслигини англади, шекилли, Малика тақдирга тан бергандек, қўллари билан

нинг жасади устида мук тушиб ётган Илҳомни қўлигидан олиб, суяб ўрнидан турғизди, ховлига олиб чиқди. Жалил амакисининг йиғи аралаш: «Илҳомжон, нима бўлди, айт...» деган саволига Илҳом миқ этмади.

билан болтанинг тигини обдон тозаллади. Этакни ўчоққа солиб ўт қўйди. Мато ёниб бўлганича ўчоқ ёнида чўнкайиб ўтирди. Ортига қайтаркан, тигини қон доғларидан янада яхшироқ тозалаш учун шу ердаги қўндага болтани бир-икки марта урди. Сал юргач, болтани тупроққа ҳам бир-икки марта куч билан ботириб олди. Шундан сўнг болтани доимий турадиган, ўзи яқиндагина олган жойи — устакхонага элтди қўйди. Устакхона эшигини қўллаб, қалитини эшикнинг ўнг томонидagi ҳар доим осиглиқ турадиган микга илиб қўйди. Уйга кириб ётди-ю, уқлаб олмай тўлғониб чикди. Тонгга борибгина бироз қўзи илган экан хотини уйғотди...

Илҳом нега ўз ота-онасини, сингилларини ўлдирди? Нимага бу қадар разилликка борди?

2002 йилнинг 13 октябрида, туш пайтида Илҳом сингиллари Қўзигул ва Малика яшайдиган хонага уларнинг радиосини олмоқчи бўлиб киради. Ота-онаси ва Малика уйда йўқ эди. Кун иссиқ, хонада сингисси Қўзигул уқлаб ётарди. Йигирма ёшли бўй қизнинг кўкраклари енгил чит қўйлаб остида бўрттиб турарди? Илҳомнинг хаёли бузилди. Дунё-

Унинг гапиришга ҳоли келмасди...

Воқеа жойига ҳуққуни муҳофаза қилувчи органларнинг ходимлари етиб келишди. Ҳовли, хоналар сингиллаб қўздан кечирилди, ҳар бир ҳолат фотосуратга, видеотасвирга муҳрланди. Криминалист-экспертлар ўнлаб намуналар олишди.

Кинолог-какирилди. Вилоят ИИБнинг инструктор-кинолого «Граф» лақаби ит билан етиб келди. Итга жасада, улардан сизиб чиққан қонлар хидлатилди. Шундан сўнг хизмат итга қидириш командаси берилди. Команда берилгач, Граф мурдалар ётган хонадан эшик орқали ташқарига чиқди. Марҳума Қўзигул Қурбонова ётган хонанинг деразаси остига борди. Сўнгра ховли адоғидagi хожатхонага қараб юрди. Хожатхонанинг ичкарисига кириб чиқиб, ташқарисини бир кўр айланди. Изига қайтиб тандирхонага келди. Ўчоқ, тандирни айланиб, шу ерда турган тўнкалардан бирини тирнаб ириллади. Бу ердан икки-уч метрлар чамаси узоклашиб, тўхтади. Тупроқни хидлаб, тирнаб, яна ириллади. Кейин ҳид олишда давом этиб, устакхона томонга юрди. Устакхона эшигига етгач, эшикни тирнаб қаттиқ хура бошлади. Эшик қўлланган эди. Шу ерда хизмат ити ҳид олишдан тўхтади.

Итнинг фақат ҳовли ичида из олгани, уйдан бир қадам ҳам узоклашмагани қилини қирқ ёрадиган изкуварлар эътиборидан четда қолмади, албатта...

ҚОТИЛ

Қотил ким эди?

Илҳом Қурбонов.

Ҳа, ҳа, ўша. Қодир ака ва Ўғиллой опа қўзининг оқу кароси, Қўзигул ва Маликанинг оғаси, oilадаги ёлғиз ўғил Илҳом эди.

Ўша машъум тунда Илҳом муддихш режасини амалга оширган, отасининг ўйидан чиқиб, тўғрихожатхонага борди. Болтани хожатхонага ташлаб юбормоқчи бўлди. Кейин бу фикридан қайтди. Тандирхонага келди. Болта дастасига ўралган этакни олиб, у

вий қонунлар ҳам, диний қарашлар ҳам, жамиятда қарор топган ахлоқий меъёрлар ҳам қоралайдиган жирканч ишга жазм қилди. Ўзини сингилсининг устига ташлаб, хирсини қондирди. Уйку ва қўрқув аралаш тўсатдан юз берган бу шармандаликдан Қўзигул юм-юм йиғлади. Унга бўлиб ўтган иш ҳақида ҳеч кимга чўрқ этиб оғиз очмасликни тайинлаб, ташқарига чиқди. Уйнинг орқасига ўтиб, ююнди. Ҳеч нима кўрмагандай хотини ва болалари ўтирган уйга кириб борди.

Шу жирканч воқеадан сўнг Илҳом яна 4-5 марта туғишган сингилсини билан жинсий алоқага киришди. Кейинги вақтларда Қўзигул унга: «Ака, сиз медицина ходимисиз, тушунасиз, сиз билмасангиз, касбдошларингиз билиши мумкин, мени ўз холимага қайтаринг, қизлик пардамини тиктиринг!» дея тикилгич қила бошлайди. Сингил қатъий талаб қўйди «Ака, чорасини кўринг, бўлмаса отамга, онамга, янгамга айтиб, шармандаганингни чиқара-ман!». Ор-номуси топганган, бадном бўлган Қўзигул бу талаби билан ўзига ўлим ҳукми чиқараётганини қаёқдан ҳам билсин?! Шу кунги кечаси жабрдийда сингил ва бошқалар разиллик ботқоғига ботган кимса қилида қурбон бўлишди.

Илҳом аввалига, сингилсининг бокираллигига таъовуз қилиб, шармисорликка юз тутди. Бу айбини яшириш учун сингилсини Қўзигул, оқ ювиқ, оқ қараси воёга етказган ота-онасини, воёга етмаган жигари Маликани қасддан ўлдирди. Бир муддихш жиноят ундан-да муддихшор қиноятларни бошлаб келди.

Ҳа, бетавфиқ ўғил пешонасига ланъат тамғаси босилди. Бу тавқи ланъатни ҳеч нима билан воёга бўлмайди, ҳеч қачон кетказиб бўлмайди. Бу тамга то қиёматгача соҳибига ҳамроҳ энди...

Одил суд қотил Илҳом Қурбоновни қўлимшига яраша жазага ҳукм қилди. Ўлим жазосига!..

Ж. МАҲМАДИНОВ,
Сурхондарё вилоят прокурори
ўринбосари

ДЕТЕКТИВ ҚИССА

(Давоми. Боши ўтган сонлар).

— Бўлди, овозингни ўчир, — деди иккинчи бир эркак. — Булар иш бўлди. «Тикон» «Қашқар»нинг уйига ҳайда. «Загча» қилиб, азонда Жиззахга олиб кетамиз. Раёно, сенам энди бу ердан қорангни ўчир! Эрталаб Жиззахга жўна. Уччилик микрорайондаги ўша оланикида учрашамиз. Шафқиканикида, тушунарлими?

— Тушундим, йўлкирага пул беринг.

— Ма, жўна энди.

— Шеф, манавини тинчитаврайми?

— Тинчит. Нега анкайиб турибсан, шу пайтда сўраб ўтирадим. Тез бўл!..

Хамиднинг кўзлари чарақлаб кетди. Жоҳлатда ўзига яқинлашиб келаятган кимсанинг хотига тегди. Увой деганча букчаиб қолди. Хамид ўзини бутазорга урди. Юз-кўзларининг тилинганига ҳам қарамай югурганча олдиндан чиққан каттагина ариқдан сакраб ўтиб кетди. Кандайдир эгри-бугри, тор кўчага тушиб қолди. Ниҳоят тор кўча тугаб, катта, чарогон кўча бошланди. Узоқдан маҳалла гузари кўринди. У ўша ёққа қараб чопди. Милиция пункти олдида суҳбатлашиб ўтирган иккита милиционерни қўриб, елкасидан тоғ ағдарилгандек бўлди. Улар ҳам унинг ахволини кўриб, ўрниларидан турмишди.

— Ана шунақа гаплар, — деди Хамид кулимираб. — Бир ўлимдан қилиб ўтирибман.

— Уларни бошқа кўрмадингми?

— Йўқ. Милиционерлар дарров телефон қилиб оператив гуруҳни чақиртиришди. Мен ҳам бирга бордим. Борганимизча «кўён» бўлишибди лаянатилаб.

Дониёр ака Жамшиднинг ҳикоясини тинглаб бўлиб, анча ўйланиб ўтирди. Ниҳоят:

— Сенга ўшанда айтганим-ку қиз келса хабар бергин деб, — деди Жамшидга ўқрайиб. У эса гуноҳорона бошини эгди.

— Қизни қўриб эриб кетгандирсан-да. Ана шунақа, кўчада дуч келган билан илақчишлигини оқибати бу. Яхшиям ўртоғингни худо бир асрабди. Ўлиб кетиши ҳеч гап эмасди. Хўп, энди бундай қиламиз. Қандай қилиб бўлмасин ўша Раёнони топишимиз керак. Жиззахга жўнаймиз. Шафқика дедингми анави аёлнинг отини? Энди изини топдик шекилли. Агар шериклари билан бирга қўлга туширсак, зўриш бўларди-я. Қани юр, кетдик. Тезроқ етиб боришимиз керак.

Дониёр ака уяли телефонини олиб, прокурорнинг рақамини терди.

— Алло, ассаломуалайкум, Юсуф ака. Мен Тошкентдан кўнжирок қилаяман. Курамаст бованикига босқинчиликка тушган гуруҳнинг бир тахминий манзилини аниқладим. Жиззах шаҳридаги 3-микрорайонда Шафқика деган аёл яшаркан. Бугун жиноятчилар ўша аёлникида учрашишга келишишган. Гуруҳ аъзолари Тошкент шаҳрида ҳам Хамид деган йигитнинг машинасини тортиб олиб, жонига қасд қилишган. Йигит тирик, ҳозир шифохонада. Хуллас, ўша аёлнинг аниқ манзилини топиш керак... Яхши, тушундим. Демак, тўғри 3-микрорайоннинг милиция пунктига бораман. Хўп, апар. Биз ҳозир йўлга тушамиз, — у айбатини чўнтагига солиб қўйди-да, Жамшидга юзланди. — Прокурор Жиззах шаҳар ички ишлар бўлими билан боғланадиган бўлди. Иш-қилиб, оғайнинг ўша аёлнинг исмини янглиш эшитмаган бўлсин-да. Қани, тезроқ кийин, кетдик.

Дониёр аканинг «Нексия»си Жиззах шаҳрига яқинлашиб қолганида уяли телефони мусика чалиб қолди. У аппарати кулонига тутди.

— Алло, эшитаман. А-ҳа, яхши. Жуда саз, демак Шафқика деган аёл бор. Тўғри ўша ерга бораямиз. Хўп, раҳмат.

— Манзилини аниқлашбдими? — сўради Жамшид.

— Ҳа, ҳозир милиция пунктига борамиз. У ерда оператив гуруҳ кутиб турибди. У аёл илгари қўшмачилик қилгани учун судланган экан. Энди сен Раёнони танийдиган гувоҳ сифатида охиригача мен билан бирга бўласан.

— Хўп бўлади, — деди Жамшид ва секингина хўрсиниб қўйди.

Ярим соатларда 3-микрорайоннинг милиция пунктига етиб боришди. Учаска нозирни уларни хонасига таклиф қилди. У ерда яна тўрт нафар йигит

варақлашга тушди.

— Сен диққат билан кузат, — деди Жамшидга.

Оператив гуруҳга тегишли «Жигули» ҳам етиб келиб, сал нарига тўхтади. Орадан бироз вақт ўтиб, бир оқсоқолни эргаштириб олган нозир ҳам кўринди. Булар томонга бир қараб қўйди-да, йўлакка кириб кетди. Йигирма дақиқалардан сўнг нозир ичкаридан чиқиб келиб, ҳамроҳи билан нималарнидир гаплашди, сўнг иккаласи хайрлашиб, у машинага яқинлашди.

— Ўйда ҳеч қандай бегоналар йўқ.

— Ўнда кутамиз, — деди Дониёр ака.

— Мен шу атрофда бўлман, —

Гулнора ХАМРОЕВА

ЧАНДИҚЛИҚИЗ

ўтирган экан.

— Хўш, сизларни таништирай, — деди нозир кичкача салом-алиқдан сўнг. — Дониёр ака, бу йигитлар шаҳар ички ишлар бўлимининг тезкор гуруҳи ходимлари. Гуруҳ раҳбари — Аҳмадjon Босимов, — сўнг йигитларга юзланиб Дониёр акани таништирди-да, Жамшидга савол назари билан қаради.

— Бу йигит мен билан, — дея изох берди Дониёр ака. — Гувоҳ сифатида бизга ёрдам беради. Оти Жамшид. Ўша Раёно деган қизни шахсан танийди. Хўш, нима қилдик?

— Шафқика Расуловани яхши танийман. Бизнинг маҳалла кўмитамизнинг назоратида туради.

— Бўлмаса, гап бундай, — деди Дониёр ака. — Вақт зиж, Тезда ўша Шафқика деган аёлнинг уйи атрофида бўлишимиз зарур. Раёно балки ҳозир ўша ердадир. Биздаги маълумотларга кўра жиноий гуруҳ аъзолари бугун Шафқиканикида йиғилиш керак.

— Бир иш қилсам, — деди нозир. — Маҳалла оқсоқолларидан биттасини олиб, Шафқиканинг уйига кириб чиқсам. Эшитишимча, у яна яширинча қўшмачилик билан шуғулланаётган экан. Бу ҳозир жуда қўл келадиган ваз. Сизлар ташқаридан кутиб тура-сизлар.

— Жиноятчилар ўша ерда бўлса, қандай хабарлашамиз? — сўради гуруҳ раҳбари, новчадан келган йигит.

— Биз Шафқиканикида кўп ишланмаймиз. Кирамиз-у, устидан шикоят тушганини, маҳалла кўмитасига ўтиши кераклигини айтиб, қайтиб чиқамиз. Агар уйда бегоналар бўлса, чиқасолиб озиқларга хабар қиламиз.

— Яхши, — деди Дониёр ака ўрнидан туриб. — Аёлнинг манзилини айтинг. У ерга алоҳида-алоҳида борганимиз маткул.

— 64-уй 17-хонада. Чапдан 2-йўлак, 2-қават. Мен олдинроқ бора-вераман. Сизлар сал туриб йўлга тушасизлар.

Деди нозир ва сал нарида, тахта ўриндиқда ўтирган икки қариянинг олдида бориб, улар билан саломлашди-да, хангома қилишга тушди.

— Ана келаяпти, — деди Жамшид ҳаяжондан овози титраб.

— Қани? — деди Дониёр ака ҳолатини бузмай.

Раёно бекатга элтувчи йўлдан бир-бир қадам ташлаганча келарди. Қиёфасидан ўта чарчаганлиги, паришонлиги кўриниб турарди. У атрофига деярли эътибор бермай, ҳозиргина нозир чиққан йўлак томон бурилди. Унинг қораси кўринмай қолган Дониёр ака машинадан чиқиб, қаттиқ йўталди. Нозир унга бир қараб қўйиб, «Жигули» томон юрди. Машинанинг ойнасига энгашиб секингина нимадир деди. Бояги новча йигит машинадан чиқиб, булар томон йўлга тушди.

— Ўша айтилган қиз келди.

— Қўрқиб кириб кетганим. Ҳозир нима қиламиз?

— Мен нозир билан ичкарига кираман. Беш дақиқадан кейин мана бу йигитни олиб орқамиздан кириб борасиз. Унчага йигитларингиз билан келишиб қўйинг. Биз томондан ишора бўлиши билан ёрдамга шай туришсин. Керак пайти хуванави дерзасиздан ишора қиламиз.

— Тушундим, — деди тезкор гуруҳ раҳбари ва ортига қайтди. Дониёр ака яна қаттиқ-қаттиқ йўталиб қўйди. Нозир шу томонга қараганди, йўлак томонга имо қилди. Сўнг машина эшигини яхшилаб ёпган киши бўлиб, сал энгашганча икки оғиз гап билан Жамшидга вазиятни тушунтирди.

Дониёр ака иккинчи қаватга кўтарилишда учаска нозирга етиб олди. Иккаласи қора дермантин қопланган эшик олдида тўхташди. Нозир кўнжирок тутғасини босди. Эшик очилиб, оstonада кирғи беш ёшлардаги кўхлик-кина аёл кўринди.

— Ие, Саиджон, тинчликми? Маҳалла кўмитасига ўтасиз дегандигиз-ку?..

— Бу киши прокуратурадан. Одамлар прокуратурага ҳам шикоят ёзишибди. Шу масала олдидан келган. Ҳозир уйингизда бегона одамлар борми?

— Ҳеҳ қим йўқ. Ҳозиргина ўзингиз киргандигиз-ку.

— Яхши, сиз билан бир суҳбатлашиб олсам, — деди Дониёр ака ўта жиддий қиёфада унга тикилиб.

— Хўп, киришлар. Ҳозиргина жияним келганди, — аёл уларни меҳмонхонага бошлади. Диванда ўтирган Раёно ўрнидан туриб, уларга ҳадик билан қаради.

— Жиянингизнинг оти Раёнохон, шундайми? — деди Дониёр ака Шафқикага истеҳзо билан. — У ҳозир Тошкентдан келаяпти. Тўғрими? — у энди Раёнога қаради.

— Нималар деяпсиз? — деди уй эгаси бир унга, бир Раёнога саросималаниб қарар экан.

— Янаям аниқроқ айтадиган бўлсам, кеча у Тошкентда, самарқанд-

қўлга туширишда ёрдам берсанг, айбонг енгиллашарди. Бунга албатта ҳисобга оламиз. Хўш, улар нимага келишмайдилар? Ахир кечакенаси Хамиднинг машинасини тортиб олаётган пайтда ўша Эгамжўл сенга бугун шу ерда учрашиш кераклигини айтган-ку.

— Ҳа айтганди, лекин Хамид қочиб кетишга улгурди. Шундан сўнг Эгамжўл режасини ўзгартирди. Улар Самарқандга кетишди. У ерда ҳам шериклари бор. Аслида мен ҳам бу ерга келмаслигим керак эди.

— Нера келдинг?

— Жонимга тегиб кетди. Ҳаммаси жонимга тегиб кетди. Айниқса анави аблах Рашиднинг хўрлашлари жонимдан ўтиб кетди. Иккаламиз ёлғиз қолишимиз билан мени ҳар қўйга солади, булғайди. Қаршилиқ кўрсатсам уриб қийнади. Милицияга арз қилсанг қамалиб кетасан, чунки сен бизнинг шеригимизсан дейди.

— Демак, аниқ бу ерга келишмайдилар, шундайми?

— Ҳа.

— Уларнинг манзилини биласанми?

— Жиззахдаги битта уйини биларман, лекин уларни ҳозир бу ердан топиб бўлмайди.

— Самарқанддагисини-чи?

— Билмайман. Фақат иккита телефон номери бор менда.

Дониёр ака ўйланиб қолди. Вазият яна чигаллашган, энди қилинадиган ишларни жуда пухта режалаштириб олиш керак эди.

У пешонасини тириштирганча беш дақиқалар ўйланиб ўтирди. Сўнг Жамшидга қараб деди:

— Сен билан гаплашиб олишимиз керак. Бошқа хонага чиқайлик. Қўшни хонага ўтдилар.

— Хўш, гап бундай. Қўриқиб турибдики, бу қиз уларнинг қўлида бир кўнжирок бўлиб қолган. Улар учун унчалик аҳамиятли ҳам эмасга ўшайди. Қўрқибди, махбурлаб мақсадлари йўлда фойдаланиб келишган. Ҳозир вазият қалтис. Сал хато қилсак, улар қўлдан чиқиб кетади. Устига устак, вақт ҳам чегараланган. Сабаби, агар Раёно бугун улар билан боғланмаса, бундан шубҳада тушулларди аниқ. Хуллас, фурсатни бой бермай, уларга тўзоқ қўйишимиз керак. Ана энди сен ёрдам берасан.

— Мен нима қилишим керак?

— Гап бундай, ҳаммасини пухта режалаштиришимиз. Демак, сен Хамиднинг олдида бугун эрталаб боргансан.

— Ҳа, Хамидни қўриб келиб, энди кийимимни алмаштиргандим, сиз бориб қолдингиз.

— Кеча оқшом ётоқларинга кирганимга Раёно сени кўрмаганимиди?

— Йўқ, мен ҳам унинг юзини кўрганам йўқ, фақат овозидан танидим.

— Яхши. Энди бундай қиламиз. Сен кеча Тошкентга бормагансан. Бугун қишлоқдан келиб, шаҳарда Раёнони учратиб қолгансан. Ёнинг-да икки миллион пул бор. Сумкада. Шаҳардан акагун ун йў сотиб ола-яписизлар. Бугун шу пулнинг бир қисмини олиб келгансан. Тушундингми?

— Тушундим-ку-я, лекин...

— Тўхтаб тур. Аввал Раёно билан келишиб олишимиз керак. Иштиёримизда яна икки-уч соат вақт бор. Лекин ундан кўп эмас. Раёно ҳозир жуда ҳаяжонланаяпти, уни хотир-жам қилишимиз, қўлгадан ишларни яхшилаб тушунтиришимиз керак. Операциямизнинг муваффақиятли қилиши кўп жаҳаддан унга боғлиқ. Сен Раёнони чақир-чи.

(Давоми кейинги сонда).

TABIAT VA BIZ

Маълумки, ўсимлик дунёсининг 4000 дан ошдиқ тури мавжуд бўлиб, уларнинг 10-12 фоизи ноёб ва йўқолиб кетиш арафасида турибди. Улар халқро ва Ўзбекистон «Қизил китоби»га киритилган. Шулардан каровин шираси, ёввойи анор, қизғиш астаргал, Хисор Искандари, оқ пола, Туберген лоласи, Литвин-оқ карраги, Ошанин пиёзи, Хисор бодом, ёввойи узум, чучукмия, анзур пиёзи, тоғ райхони ва бошқалар. Вилотимизда ҳозирги кунга келиб, умуртқали ҳайвонларнинг 650 дан, умуртқасизларнинг 32 мингдан ошдиқ тури мавжуд бўлиб, ёввойи ҳайвонларнинг 32, паррандаларнинг 21 тури ва бақиларнинг 51 тури «Қизил китоб»га киритилган.

Шундай ноёб ҳайвон ва паррандалардан шалпанқулоқ, кўнгир айик, сиртлон, морхўл, қоплон, хонгул, ибрис, жайрон, қизилқум ёввойи кўйи, архар, лочин, турна, тувалоқ, бизгалдоқ, қумчуғи, эчки-эмар, Осиё кобраси, баҳри балик, улов балик, Амударё куракбурун ва бошқалар бор. Қарияларимиз яқин ўттиз йиллар орасида Амударё эта-латида Ўрта Осиё йўлбарслари мавжуд бўлганлигини ханузгача эс-лайдилар.

1961 йилда Амударё ўртасидаги Пайгамбар оролида қўриқхона ташкил қилиниб, 1971 йилда унга Давлат қўриқхонаси мақоми бе-рилди. У 1986 йилда «Сурхон» Дав-

лат қўриқхонаси таркибига киритилди. 3093 гектардан ошдиқ Пайгамбар ороли худудининг табиий сақла-ниши ва ҳайвонот дунёси-нинг мўллиги ва озуқа ба-заси бойлиги билан фахр-ланиб юраддиқ. Бу ердаги тўқай чангалзорда шувок, янтоқ, жингил, оқ сакса-вул, чучукмия ва бошқа ўсимликлар кўп бўлиб, ажойиб манзара кашф этган-ди. Оролда Бўҳор бугуси, Хонгул ва бошқа ҳайвонлар бор эди. Аф-ғонистон ва Ўзбекистон давлат че-ғарасидаги мураккаб вазият туфай-ли Пайгамбар оролини муҳофа-за қилиш ва илмий-тадқиқот ишлари тўхтаб қолди. Бу ҳолат Амударё қирғоғи худудида ва Тўпаланг дар-ёси чеғара худудида ҳам мавжуд бўлиб, назорат қилинмай келмоқ-да. Овчилик жамиятида ҳайвонот турларини сунъий қўлгайтириш ва қўйиб юбориш тадбирлари етарли даражада олиб берилмаётти. Био-лог ва зоолог олимларимиз бу ҳолга кўз юмिशмоқда.

Амударё қирғоқларидаги тўқай-зорлар ва Пайгамбар оролида шифобахш ўсимликлар кўп. Жум-ладан, чучукмия инсон организми учун шифобахш ўсимлик ҳисобла-нади. Унинг таркибиди ширинлик моддаси бор. Чучукмия илдизини қайнатиб, шарбатини қиём қилиб оз-оздан истеъмол қилинса, ша-

Инсон ҳаётининг асоси атрофни ўраб турган ўсимлик ва ҳайвонот дунёсидир. Ўсимликлар карбонат ангидрид ва бошқа захарли газларни ютиб, инсон ва тирик организмлар учун зарур бўлган кислородни берса, ҳайвонот дунёси сайёрамизнинг генофонди бўлиб, улар инсон учун озуқа, хом ашё ва эстетик завқ манбаи-дир. Фан ва техниканинг ривож-ланиши ўсимлик ва ҳайвонот дунёси ҳамда инсонлар ўртаси-даги узвий алоқанинг номуна-сибонлиги олиб келди. Тупроқ, сув, шомол эрозияси рўй бериб, ўрмонларимиз тугаб бормоқда. Ҳаво ифлосланиб азон қатлами-га жиддий шикаст етди. Сайёра-мизда қучли тўфонлар, сув тошқинлари, ёнгинлар ва бошқа табиий офатлар тез-тез содир бўлмоқда.

моллашга фойда қила-ди. Қиёми истеъмол қилинса, кўкрак қафаси ҳаво йўллари очади. Бал-ғарини қўчиради. Жигар ва буйрак-ка куч беради.

Кейинги пайтларда галла ўриб олинган, ангорларга ўт қўйилмоқ-да. Ахир қолган сомон, поя ва дон ерга куч беради-ку. Ўт қўйгач фой-дали ҳашоратлар, чувалчанлар битта қолмай қирилиб кетади-ку.

Тўпаланг ва Сурхон дарёси қир-ғоғидаги ўсимликларни ҳимоя қилиш ва қирғоқ атрофидаги тол ва бошқа манзарали дарахтларни қўллаб экиш вазифасидир. Бу дарахтлар қўқариб, воғда етганда дарёлар атрофини тошқин ва сел-дан, қучли сув оқимида сақлайди. Бундан ташқари, сув, сел йўлини тўсиш учун уч-оёқлар тайёрлашда хом-ашё бўлиб хизмат қилади.

Абдуҷалил КАРИМОВ,
меҳнат фахрийси,
Сурхондарё вилоти

HUQUQIY MATBUOT

Андижон вилоти прокуратурасининг ўз газетаси — «Хуқуқ сабоқлари» ташкил этилганлиги айна кўнгидаги иш бўлиб-ди. Негаки, аҳолининг ҳуқуқий маданияти ва саводхонлиги-ни оширмасдан туриб, қонун ўстуворлигига асосланадиган ҳуқуқий демократик давлат барпо этишдек мақсадга эри-шиб бўлмайди. Бу вазифани амалга оширишда, шак-шубҳа-сиз, матбуот нашрлари қучли тарғибот воситаси вазифа-сини ўтайди.

ЯНГИ ҲУҚУҚИЙ НАШР

Шу муносабат билан вилот прокурори Баҳодир Деҳқонов «Хуқуқ сабоқлари»нинг қалдирғоч сонига оқ йўл тилар экан, «Хуқуқий ахборот минбари» номли бош мақоласида «Вилотимизнинг барча фўқроқлари-га, ёшларга ҳуқуқий тарғибот ва ташвиқот ишларини ҳаётини мисоллар асосида, қўлга киритилаётган ютуқларни исботловчи далиллар ёрдамида тушунтириб бориш, ҳуқуқий тарбиянинг демократик давлат қуришдаги аҳамиятини кўпчилиқ онгига синдириш ниятда муҳимдир. Ҳуқуқий билим орқали ҳар бир киши ўз ҳақ-ҳуқуқини талаб қилишга, айна чоғда ўз бурчини виждонан бажаришга эришиши лозим», деб ёзади. Янги нашр жамоаси олдиға ана шундай муҳим ва масъулиятли вазифа қўйилган.

Ижодий жамоа газетда ёшларнинг ҳуқуқий тарбиясига кенг ўрин берилишини ўз олдиға мақсад қилиб қўйганлигини фақат қўтлаш мум-кин. Ҳафтаноманинг нишона сонидан жой олган илк материаллар мазмунига ана шу мақсад сингдирилганлиги диққатга сазовор.

Бозор иқтисодиёти шароитида рақобатга дош бера оладиган, ўқучи-ларга манзур бўладиган даражадаги ҳуқуқий нашр қўқариш ўта масъу-лиятли ва машаққатли ишдир. Бу фаолият ходимлардан қўқур билим, қў-ғайрат, фидойилиқ, салоҳият ва таҳриб талаб қилади. Ўйлабимизки, хайрли ишға қўл урган янги ижодий жамоада буларнинг барчаси мўжассам. Биз улар билан ҳамкорлигимиз мустаҳкам бўлиши ва узоқ давом этишиға умид қилиб қоламиз.

Тилагимиз — «Хуқуқ сабоқлари»нинг парвози юксак, қадами қўтлуғ бўлсин!

«Qonun himoyasida» журнали ва «Нуқуқ» газетаси жамоаси

BOKS

РИНГДАГИ ҚУРБОН

АҚШнинг Денвер шаҳри яқинида жойлашган кичик коллежнинг геогра-фия фани муаллими 34 ёшли Бекки Зерентасинг боксга қизиқиши уни ҳалок қилди. Аёллар ўртасида бокс бўйича Колорадо штати биринчили-гида Бекки жангнинг унчаги раунди-да нокаутга учраган. Рингда йиқил-ган муаллим шу билан қўлиб турма-ди. Шифокорларнинг таъкидлаши-ча, қучли зарба оқибатида Зерентас хонининг бош мияси шикастланиб, ўлимға сабаб бўлган. Бекки бундан уч йил аввал ўз вазнида штат чемпи-онлигини қўлга киритиб, боксини тарк эттанди. Нима бўлди-ю ўч йилги та-наффусдан сўнг, рингга қайтишға қарор қилди. Лекин бу унинг сўнги қарори бўлди. Бекки Зерентас жанг вақтида рингда ҳалок бўлган биринчи аёлдир.

FUTBOL

Турган битгани зарар

Грознийнинг «Терек» футбол жамоаси бош мураббийи Ваит Талгаев ўйин вақтида мураббийлар ўринидаги сизарет чеккани учун ўзини нисбатан қўлланган жа-римани тўлиқ тўлашини таъкидла-ди. Бундан ташқари, Ваит Талгаев премьер-лиганинг бўлажақ барча ўйинларида чеккиш имкониятини олиш учун олдиндан 140.000 рубл миқдоридида жаримани ҳам тўлашға тайёр эканини билдирди.

— Тушунмайман, нима сабаб-дан мураббийларға ўйин вақтида ўриндиқларда чеккиши ман этиш керак? — дейди яна бир мураббий Евгений Ловчев. — Ахир одамлар ўйинни томоша қилатганда му-раббийлар ишлашади, асабийла-шади. Бу ҳам етмагандай уларни охириг овуноғидан маҳрум этиш-нинг нима кераги бор?

Ўтганларнинг охираги обод бўлсин!

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси жамоаси Ички хавфсизлиқни таъминлаш инспек-цияси катта прокурори Ҳамидулла Абдуллаевға падари бузуқвории ҚУРБОН отанинг вафот этганлиги муносабати билан қўқур таъзия изҳор этади.

Хоразм вилот прокуратураси ҳамда вилот прокуратураси хузу-ридаги СВОЖҚБ жамоаси вилот прокурорининг катта ёрдамчи-си Ҳабибулла АБДУЛЛАЕВнинг бевақ вафот этганлиги муносаба-ти билан марҳумнинг оила аъзолар-иға қўқур ҳамдардлик билдирди.

HAJVIYA

Ўзи шунақа. Биров менға қараб турса ёки «шундайми?» деб гап маъқуллатса, ғалати бўлиб кетаман.

Яқинда бизда бошлиқ ал-машди. Янги бошлиқ бизни хо-насиға чакчириб, «танишиб ол-сак» дегандек гап қилди. Буни қарангки, бошлиқнинг рўпара-сида ўтириб қолибман, нукул менға қараб гапиради, денг. Мен эса, ғалати бўлиб, қўзим-ни ҳар томонға олиб қочиб, ўтирган жойимда илондек тўлго-наман.

— Бу ерда интизом масаласи қандай? — деди мендан кўз уз-май. Гўё унинг қараши «қани сиз айтинг-чи?» дегандай ту-

юлди менға.

— Интизом миҳдай, — дедим қалтираб.

— Ростданим? — деди ишон-қирамай. — Масалан, сиз бугун

АНЪАНА

ишға соат нечада келдингиз?

— Сиздан кейин.

— Мен кечикиб келдим. Де-мак, сиз ҳам ишға кечикиб кел-гансиз, шундайми?

— Сизнинг хурматингиз бор, — дедим ўзимни оқламоқчи бўлиб.

— Олдинроқ келсам, гап кўпаяди-да.

— Қанақа гап?

— Бошлиқ кечикиб келдилар, — деб гапиришади. — Кимдир сиздан кейин келиш керак-да. Биз эса сизга гап тегишини ис-тамаймиз!

— Нега кўпчилиқ номидан га-пирыпсиз?

— Бошқалар ҳам худди шун-дай. Сизнинг обрўйингиз биз-нинг обрўйимиз. Сизға қараб бизға баҳо беришади.

Бошлиқ мамун бўлди.

— Бу яхши аънаа экан. Аъна-ани давом эттиришимиз ке-рак! Гоҳ-гоҳида йўқлигимни бил-

дирмай турасизлар.

— Албатта, албатта, — де-дим. — Биров сўрабми ёки қўн-роқ қилиб қолса, нима деб жа-воб берайлик?

— Шу ерда, ҳозир қаёққадир чиқиб кетдилар, дейсизлар-да!.. Кеча телефон жириглади.

Гўшақни кўтарсам, бошлиқнинг ўзлари. — Мен қаердаман? — деб сўрадилар.

— Қаёққадир чиқиб кетган-сиз, — дедим. — Йўқлиқларини билдирмай ўтирибмиз...

Баъзида бошлиқнинг эши шу ерда бўлса-да, йўқлигини бил-дирмаймиз. Борлигини эса ҳеч ким билмайди.

Илҳом ЗОЙИР

HUQUQ
yuridik gazeta

To'siqchi:
O'zbekiston
Respublikasi
Bosh
prokuraturasi

Bosh muharrir:

Abduxolliq ABDURAZZOQOV

Tahrir hay'ati:

Bahridin VALIYEV, Abduhalim XOLMAHMATOV, Pirimqul QODIROV, Jahongir SHAROFBOYEV (Bosh muharrir o'rinbosari vazifasini bajaruvchi), G'afurjon ALIMOV (mas'ul kotib vazifasini bajaruvchi), Lola SHOMURODOVA, Maxtor SHODMONOV

Tahririyat manzili:

Toshkent shahri, Yahyo G'ulomov ko'chasi, 66-uy.

Telefon: 133-82-34, 133-64-72.

E-mail: Info@huquq.uz.

Faks: 133-64-85, 133-10-53.

Gazeta O'zbekiston Respublikasi matbuot va axborot agentligida 023-raqam bilan ro'yxatga olingan. Nashr ko'rsatkichi — 231, 232

Tahririyatga kelgan qo'lyozma va suratlar egalarga qaytarilmaydi. Mualliflarning fikrlari tahririyat fikridan farglanishi mumkin. Nashrimizdan ko'chib bosilgan «HUQUQ»dan olinganligi ko'rsatilishi shart. Tjorat ahamiyatiga molik materiallar belgisi ostida chop etiladi.

Buyurtma № 62. 16765 nusxada chop etildi. Gazeta tahririyat kompyuter bazasida terildi va sahifalandi. «HUQUQ» original maketi.

Navbatchi muharrir Y.PARDAYEV
Musahhih A.MUSTAFOYEVA

Gazeta «Sharh» NIM bosmaxonasida ofset usulida chop etildi. Korxona manzili: Toshkent shahar, Buyuk Turok ko'chasi, 41-uy.

Bosmaxonaga topshirish vaqti: 20.00. Topshirildi: 18.30. 1 2 3 4 5 7 8

Gazeta
haftaning
chorshanba
kunlari
chiqadi.

Sotuvda
erkin narxda